

Yazılı Çizili Çocuk Dergisi

1 Eylül 2022 Sayı: 10

KI PIR TI

ISSN 2752-9739 İki ayda bir yayımlanır

Öykü • Masal • Şiir • Kitap • Bilim • Bilmece • Söyleşi

Kimi düşler gerçeklerden kaynaklanır,
kimi gerçeklerse, düşlerden oluşur.

Bilgin Adalı

11 Aralık 1944 tarihinde Safranbolu'da doğdu. Çocukluğu Antalya, Mersin ve Alanya'da geçti. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda radyo ve televizyon programcılığı konusunda öğrenim gördü. Çocukluk ve gençlik yıllarında öykü ve şiirleri yayınlanmaya başladı. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nda yönetmen olarak çalıştı. Türk Kurtuluş Savaşı, Atatürk ve Atatürk Devrimleri konulu belgeseller ile çocuk, gençlik ve kültür/sanat programları hazırladı. Reklam ajanslarında çalıştığı dönemde çeşitli dizi ve belgesel filmlerin yönetmeliğini ve senaryo yazarlığını üstlendi. Farklı üniversitelerde eğitimler verdi. Çok yönlü, duyarlı ve üretken kişiliği ile romanlardan destanlara, şiirlere dek farklı türlerde özgün kitaplar yazdı. Eserlerinde hoşgörü, empati, insan ve doğa sevgisini öne çıkardı. Okurda tarihsel ve kültürel bilinç oluşturmaya çalıştı. Sorgulayıcı, yaratıcı çözüm arayışı ve keşfetme duygusu uyandırmaya özen gösterdi. Atlantis'in Çocukları, Çatalhöyük Öyküleri adlı dizi kitapları çok sevildi. Kaledibi Sokağı kitabı çocukluğundan izler taşır. Nitelikli çevirileri, tarihsel metinleri uyarlamadaki ustalığı, özenli ve yalın dili ile çocuk edebiyatında özel bir yer edindi. Bilgin Adalı 30 Eylül 2012'de altmış sekiz yaşında aramızdan ayrıldı. Hepimiz bir gün bizlere armağan ettiğin "Zaman Bisikleti"ne atlayıp bambaşka dünyalardan seni selamlayacağız Bilgin Abi...

KIPIRTI

1 Eylül 2022

Sayı: 10

İçindekiler

Merhaba	5
Öykü Duygu Uzel	6
Söyleşi R. Başak Fındıkçioğlu	8
Manzum Anlatı Ayfer Demirtaş.....	11
Kentin Renkleri Nurhayat Güngör	12
Yazmaca Filiz Gündoğan.....	16
Şiir Ayşe Gündüz.....	17
Öykü Esra Abalı.....	18
Sen Bir Ağaç Olsan Dilek Yılmaz.....	20
Çizgiden Öyküye Hasan Karaca	23
Öykü Emel Karaca	24
Kitaplığım Filiz Gündoğan.....	26
Şiir İlknur Erdoğan.....	29
Fabl Nazlı Solgun.....	30
Deyimler Bulmacası Nalan Yılmaz.....	31
Öykü Sultan Topçu	32
Bilim Kurdu Dilge Güney	34
Ekolojik Kıpırtılar Elif Bülbül.....	36
Şiir Sevin Sezgin	39
Öykü Nalan Yılmaz.....	40
İz Peşinde Esen Soydan Can.....	42
Denemece Yayla Boztaş.....	44
Balonları Sen Doldur Hasan Karaca	46
Biliyor muydun? Sülbiye Yıldırım	48
Öyküyü Sen Tamamla Gönül Çatalcalı ...	50
Araştırmaca Gülnaz Çağlayan	52
Kıpırdatan Haberler R. Başak Fındıkçioğlu - Osman Torun.....	54
Oynamaca Burçak Temel.....	55

KIPIRTI

Yazılı Çizili Çocuk Dergisi

Yayın Kurulu:

Başak Fındıkçioğlu

Dilek Yılmaz

Elif Bülbül

Esra Yazdıç

Filiz Gündoğan

Hasan Karaca

Nalan Yılmaz

Nevzat Süer Sezgin

Osman Torun

Sülbiye Yıldırım

Yusuf Çağlayan

Grafik Tasarım:

Hasan Karaca

İletişim:

kipirticocuk@gmail.com

Kıpırtı Çocuk Dergisi'nde

yayımlanan tüm eserlerin

sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergide yayımlanan yazılardan

kaynak belirtilmek koşuluyla alıntı

yapılabilir.

©2021, Yakın Kitabevi

Her hakkı saklıdır.

Yayımcı: Yakın Kitabevi

İmtiyaz Sahibi: Levent Salıcı

Kıpırtı Çocuk Dergisi; Eksi 18

Edebiyat Topluluğu'nun katkılarıyla

hazırlanmaktadır.

ISSN 2757-8739

KI PIR TI

NEDEN VARIZ?

Evrensel değerlere ve haklara duyarlı, edebiyatın dönüştürücü gcn kullanan, okuma ve yazma kltrn teşvik eden, Türkçenin doğru kullanımını ilke edinen, edebiyat ağırlıklı ve kolay ulaşılabilen, Eksi 18 Edebiyat Topluluğu'nun süreli yayını olarak tüm çocuklara ulaşmak için varız.

NASIL YAPARIZ?

Çocukların yaratıcı, eğlenen, sorgulayan, meraklı, heyecanlı, bilimsel dşnebiyen ve hayal kurabilen bireyler olmaları için çalışıyoruz. Öğretmenler ve aileler yolu ile çocuklara ulaşıyoruz.

Merhaba

Hafiften bir rüzgâr esmeye başladı mı sizin oralarda da? Öyleyse ağaç yaprakları ucundan sararıyordur. Bu çok normal, sonbahar geliyor. Peki tam da bugünlerde aklınızdan ‘Bu kadar tatil yeter, ben arkadaşlarımı özledim’ düşüncesi geçiyor mu? Tatil iyi güzel de insan okulunu, arkadaşlarını hatta yarıda bıraktığı işlerini bile özlüyormuş. O halde ne bekliyoruz? Hadi bakalım gelsin yeni dönem! Okullarımız açılsın, arkadaşlarımızla kucaklaşalım, sınıflarımızı dolduralım. Kim bilir bu yıl da bizi nasıl güzel şeyler bekliyordur?

Yayın kurulu olarak elbette bizler de yaz tatili yaptık ama bir yandan da dergimizin yeni sayısını hazırladık. Biliyoruz ki okumaktan çok hoşlandığınız bölümlerimiz var. Söyleşi bunlardan biri. Yine sizi heyecanlandıracak bir konuk davet ettik: Güray Dinçol. Kendisi hem usta bir tiyatro oyuncusu, hem yönetmen hem de bir palyaço. Eğer siz de oyuncu olmak istiyorsanız bu söyleşimizi seveceksiniz. Sanat ve sanatçı demişken hiç yaşadığınız ya da gezdiğiniz sokaklara dikkatlice baktınız mı? Kentin Renkleri köşemizde sokakta sanat örneklerine yer verdik.

Dergimizin her sayısında yazmak isteyen arkadaşlarımız için etkinlikler oluşturmak istiyoruz. Örneğin yazmaca köşemizde bu sayıda iki eğlenceli konu belirledik. Balonları Sen Doldur köşemizde konuşma baloncuklarını boş bıraktık. Çizgi kahramanlarımıza neler söyletecek, bizlere nasıl bir hikâye anlatacaksınız çok merak ediyoruz. Haydi hayal gücümüzü harekete geçirelim, kalemlerimizi elimize alalım ve içimizdeki kelimeleri özgür bırakalım! Unutmadan bir de sonunu yazmadığımız bir öykümüz var. Bu öyküye istediğiniz sonu yazabilirsiniz. Hemen bir hatırlatma da yapalım; yazdıklarınızı sosyal medya hesaplarımız üzerinden bizimle paylaşabilirsiniz.

Durun bir dakika, çok önemli bir haber dolaşiyor ortalıkta, siz de duydunuz mu? Uzay Kolonilerine Yolculuk başlamış. ‘Yok daha neler’ demeyin lütfen. Bilim Kurdu köşemizde bu konuyla ilgili epeyce bir bilgi var, ilginizi çekebilir.

Duyduk duymadık demeyin! Aramıza yeni bir grup katıldı: Cesur Beşliler. İz Peşinde köşemize konuk olan bu kafadarlar anlaşılan her sayıda bizleri farklı maceralara sürükleyecekler.

İçerde bolca öykü ve masal, resmin hikâyesini sen yaz köşesi, deyimler bulmacası, yepyeni kitapların tanıtımları sizleri bekliyor. Sizleri dergimizle baş başa bırakmadan önce izninizle son bir soru daha sormak istiyoruz: Nasıl bir okul istersiniz? Dünya’nın çeşitli ülkelerinde ne kadar değişik okullar varmış meğerse. Araştırmaca köşemizde bu ilginç okulları göreceksiniz.

Not: Bu sayımızdaki şiirlerimizi mutlaka okumalısınız, harikalar. Hatta, şimdi aklımıza geldi, belki sınıfta şiir okuma etkinliği yapıp, bir video çeker ve bizimle paylaşabilirsiniz.

Keyifli okumalar,

Kıpırtı Çocuk Yayın Kurulu

Duygu Uzel

Sefa, ev kedisiydi. Kürkü krem renkli, kuyruğu ve patileri kahverengiydi. Gözleri de tasmaından sallanan mavi boncuk gibiydi. Doğduğu günden bu yana hep aynı yerde yaşamıştı. Evin dışına hiç çıkmadığı için camın arkasından seyrettiği sokağı çok merak ediyordu. Mutlu bir hayat geçiren Sefa'nın tek şikâyeti; ara sıra ziyarete gelen misafir çocukların, kuyruğunu ve tüylerini çekiştirmesiydi.

O gün evdekiler sokak kapısını aralık unutmışlardı. Sefa birden heyecana kapıldı. Önce etrafına bakındı sonra kimseye görünmeden dışarıya süzüldü. Artık çok merak ettiği sokaktaydı. Nereye gideceğini bilmeden ürkek adımlarla ilerledi. O sırada yanına bir kedi yaklaştı:

“Selam, buralarda yenisin galiba!”

“Merhaba, benim adım Sefa! Şu evde yaşıyorum.”

“Anladım, sen kibar ev kedilerindensin. Bense sokakların efendisiyim! Paşa da derler.”

“Kibar ev kedisi mi? Ben de senin gibiyim, ne farkımız var? İkimize de ‘pisi pisi’ diye sesleniyorlar!”

Paşa, karşısındakinin parlak tüyelerine baktı. Onu başından kuyruğuna kadar süzdükten sonra kahkahalarla miyavladı. Kendisiyle alay edilmesi Sefa'yı sinirlendirdi. Hırslayarak, “Ne gülüyorsun? İkimizin de dört ayağı, bir kuyruğu var!”

Paşa, yeni tanıştığı kibar arkadaşıyla kavga etmek istemedi. Bu yüzden gülmeyi bırakarak

konuşmaya devam etti,

“Haklısın, ikimiz de kediyiz. Ama bir benim tüyerime bak bir de kendi tüyelerine! Ayrıca bak benim patilerime, yara içindeler. Ya senin patilerin? Kadife gibi, karnın da nasıl gergin, anlaşılabilir toksun. Sokakta yaşayan kedilerin karnı hiç böyle olmaz!”

Sefa şaşkın şaşkın yeni tanıştığı arkadaşını dinledi. Paşa, bu yeni yetmenin kendisini anlamadığını görünce,

“Gel seni diğerleriyle tanıştırayım,” dedi.

Kötü kokan çöp yığınına yaklaşınca kadar koştu. Sesinden diğerlerinin lideri olduğu belli olan Paşa miyavlayarak yiyecek arayan arkadaşlarını çağırdı. Bir araya gelen kedileri tek tek tanıtmaya başladı,

“Bu bizim pasaklı, tüyelerine bak, sence ne renk?”

Sefa kendinden emin bir sesle,

“Gri,” dedi.

Cevabı herkesi güldürdü. Lider kedi miyavlayarak arkadaşlarını susturdu.

“Aslında onun tüyleri pamuk kadar beyazdır. Biraz pasaklı olduğu için artık gri,” dedi ve diğerine yaklaştı,

“Bu da bizim korsan, tek gözü olduğu için ona böyle sesleniyoruz.”

Sefa'nın yüzü buruştu, bıyıkları titredi,

“Gözüne ne oldu?” diye sordu. Korsan gururlu,

“Bizim balıkçının verdiği balığı almak isteyen martıya karşı verdiğim savaşta bu hale geldim. Gözümü kaybettim ama balığımı da kaptırmadım.”

Korsan, konuşmak için sırasını bekleyen

İllüstrasyon: Neriman Ekinci

Seksek'in etrafında çalımla döndü. Arkadaşının yanı başına oturdu. Ön patilerinden birini diğerinin üzerine attı. Bu, onun miyavlamadan 'seni dinliyorum' demesiydi.

“Merhaba, benim adım Seksek. Arka ayağım nereden geldiğini anlayamadığım bir taş yüzünden kırıldı. O günden sonra adım böyle kaldı. Adıma sakın aldanma. Bu halimle bile Korsan'dan daha hızlıyım. Hey! Yaşlı korsan benimle yarışa var mısınız?”

Seksek konuşmasını bitirir bitirmez Korsan'la birlikte koşmaya başladı. Birkaç saniye içinde de gözden kayboldular.

Sefa yeni tanıştığı arkadaşlarını şaşkınlık içinde dinlemişti. Meğer yaşadığı evin penceresinden her şey ne kadar farklı görünüyormuş. Sokaktaki kedileri seyrederken, onların da sorunları olabileceği hiç aklına gelmemişti.

Korsan ve Seksek'in ardından diğerleri de sırayla uzaklaştı.

Yaşadığı maceradan sonra Sefa evine döndü. Kapı hâlâ aralıktı. Demek kendisinden sonra gelen giden olmamıştı. Yumuşacık minderinin üzerine uzandı. Yaptığı kısa yolculuktan yorgun düşmüştü. Tüylerini ve patilerini diliyle temizledi. Esnerken, sıcacık bir evi olduğu için ne kadar şanslı olduğunu düşündü. Sonra aklına hiç arkadaşı olmadığı geldi. Oysa zor koşullara rağmen sokaktaki kediler hep birlikteydi.

Sefa, kendisini çok seven insanlarla yaşıyordu. Bundan şikâyeti yoktu ama arkadaşları da olsa hiç fena olmazdı doğrusu. En kısa zamanda onlarla yeniden buluşmayı hayal ederken uykuya daldı.

R. Başak
Fındıkçioğlu

oyuncu, yönetmen ve eğitimci
GÜRAY DİNÇOL

BU SAYIMIZIN KONUSU TIYATROYA GÖNÜL VERMİŞ; OYUNCU, YÖNETMEN VE EĞİTİMCI GÜRAY DİNÇOL. KENDİSİNE ÇOCUK TIYATROSU'NDAN PALYAÇOLARA MERAK ETTİKLERİMİZİ SORDUK, KIRMADI BİZİ TEKER TEKER YANITLADI. MERAK EDİYORSANIZ İŞTE BAŞLIYORUZ...

Hoş geldiniz. Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

Herkes merhaba! Öncelikle beni bu sayınızda konuk ettiğiniz için teşekkür ediyorum. İsmim Güray Dinçol. Tiyatro eğitmenliği ve yönetmenliği yapıyorum. Tasarımcılık ve oyunculuk gibi sahne önünde ve arkasında ne yapılabilirse, tiyatronun her alanında çalıştım diyebilirim. Sokak gibi sahne dışı mekanlarda da oyunlar yapmaya gayret ediyorum. Hayatımın merkezinde tiyatro var. Bu sanatı her alanda izleyiciyle buluşturmak istiyorum. Herhangi bir kuruma bağlı olmadan kendi tiyatro serüvenimi sürdürüyorum.

Meslek değiştiren birisiniz. Neden meslek değiştirilir? Zorlukları kolaylıkları nelerdir?

Ben aslında bu soruyu 'meslek değiştirmek' değil de 'doğru mesleği sonradan bulmak' diyerek

cevaplayabilirim. Yani aslında hep arzu ettiğim şey tiyatro sanatının içinde olmaktı. Hayatın izin verdiği ölçüde amatör olarak yaptım. Sonrasında profesyonel olarak devam etme şansına kavuştum. Zaten yaşamımda var olan ve yapmak istediğim mesleğin adını koydum. O yüzden bütün arkadaşlarıma söyleyebileceğim: "Yapmaktan keyif aldığınız ve mutlu hissettiğiniz bir mesleğiniz olursa ne kadar şanslısınız."

İçinde yer aldığınız bir başka projeyi de sizi yakalamışken sormak istiyorum. "Sınır Tanımayan Palyaçolar" kimlerdir, neler yaparlar?

"Sınır Tanımayan Palyaçolar" tamamen gönüllülerden kurulu, Dünya'nın birçok yerinde faaliyetler gösteren bir grup. Biz de yaklaşık yedi senedir bu grubu Türkiye'de kurmaya çalışıyoruz. Henüz "Sınır Tanımayan Palyaçolar: Türkiye" değiliz ama buna dönük

projeler yapıyoruz. Oyun ve oyunculuğa ihtiyaç duyduğunu düşündüğümüz yerlere oyunlarımızı götürüyoruz. Tiyatro ve sanatın kolay ulaşamadığı dezavantajlı bölgeler önceliğimiz. Genellikle deprem bölgesi, salgın hastalıklar sonrası ya da daha yoksul bölgelerde oynuyoruz.

‘Clown’ ya da Türkçe adıyla ‘palyaço’ Dünya’nın her yerinde anlaşılır ve kabul edilebilir bir tiyatro türü. Nereye giderseniz gidin, hayatında hiç tiyatro görmemiş yetişkin ve çocuk seyircilerin önünde oynadığınızda, onlarla bir tür bağ kurabiliyorsunuz. Çünkü ‘palyaço’ herkesin içindeki mevcut naifliği, çocuksuluğu ve

oyunsuluğu ortaya çıkaran, güldürme odaklı bir komedi türü. Temel amacımız bir topluluk olarak insanların birlikte gülmeleri, yeniden bir grup olduklarını hatırlamaları. Hayatın zorluğunu kısa bir süreliğine seyirciye unutturup sadece oyundan keyif almasını, gülümsemesini istiyoruz. Çocukların oyun hakkının temel hak olduğunu ve zor şartlarda bile devam etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Oyunun getirdiği mutluluğun ve gülümsemenin önemli olduğuna inanıyoruz.

Bir felaket bölgesinde, barınma ve gıda gibi temel ihtiyaçlar çözüldükten sonra çocuklar için oyunun başlaması gerekir. “Sınır Tanımayan Palyaçolar” işte tam da bu amaca hizmet eden gezici bir oyun kumpanyasıdır.

**BİZİM OYUNLARIMIZDA,
PALYAÇOLARIMIZ KORKUTUCU
DEĞİL, SEVİMLİ BİRER OYUN
ARKADAŞIDIR.**

Palyaçolardan korkanlar çok oluyor. Bunun nedeni nedir sizce? Sizden de korkanlar oluyor mu?

Bizim yaptığımız palyaço türünden genelde korkan olmuyor. Çünkü biz korkulan palyaço

imajı ile hareket etmiyoruz. Büyük peruklar takmıyor, aşırı renkli kostümler ve kocaman ayakkabılar giymiyor, fazla makyaj yapmıyoruz. Gündelik hayatta da görülebilecek daha oyunsu kostümlerimiz var. Eğer kullanıyorsak çok basit bir makyaj yapıyoruz ve küçük bir kırmızı burun takıyoruz. Bizim palyaçolarımızı abartısız; ürkütücü ve rahatsız edici olmayan bir oyun arkadaşı gibi düşünebilirsiniz. Ama haklısınız, palyaço genel olarak dünyada; sinemada, çizgi romanlarda ve edebiyatta korkutucu olarak yaratılmış bir biçimdir. O yüzden de insanların hafızasında ürkütücü bir yer edinmiştir. Bu işi bilmeyenler tarafından özensiz yapıldığı için de daha itici, rahatsız edici ve korkutucu olabiliyor. Biz pedagojiyi gözeterek, mevcut şartlara uyum sağlayarak oyun oynuyoruz. Korkutucu değil, basit bir oyun arkadaşı olmaya gayret ediyoruz.

Tiyatro oyunu oynamak mı, yönetmek mi, eğitmenlik mi sizce daha keyifli?

Artık çok fazla oyunculuk yapmıyorum. Yönetmenlik ve eğitmenlik yapıyorum. Benim için en keyiflisi tiyatro eğitmenliği. Keşke Türkiye'nin hatta Dünya'nın her yerine yayılacak kadar çok öğrenciye ve meslektaşına temas edebilsem. Hayata dokunan bu mesleğin yayılmasını sağlayacak daha çok insanla çalışma şansım olsa. Diğer taraftan yönetmenliğin de şu güzelliği var; bir eser yapıyorsunuz ve çok sayıda insana ulaşıyorsunuz. Ben bir oyun yönetiyorum ve yüzyüze gelmem de binlerce çocuk benim yönettiğim oyunu izliyor. Dolayısıyla ön

planı başka arkadaşlara bırakarak tiyatronun arkasında bir tür gizli kahraman olmayı daha çok seviyorum. Meslektaşlarıma destek olmak, tüm seyircilerle buluşabilecek yeni eserler üretmek bana en keyifli gelen alan.

Tiyatroyu çok seven, ilerde sizin gibi tiyatrocü olmak isteyen arkadaşlarımıza neler tavsiye edersiniz?

Tiyatrocü olmak isteyen arkadaşlarıma en büyük tavsiyem içlerindeki oyun duygusunu ve merakı hiç kaybetmemeleri. Bir tiyatrocünün bence en temel gücü hayatın her alanına bütün diğer sanatlara, zanaatlara, doğaya, hayvanlara aklınıza gelecek her şeye ama her şeye dair bitmek bilmeyen bir merak ve öğrenme isteği duymasıdır. Çünkü merak bizim sanatsal ilham kaynaklarımızı, yaratıcılığımızı tetikliyor. Ayrıca tiyatrocü olmak isteyen arkadaşlarıma; tiyatro, sinema, resim, müzik, heykel, dans, bale gibi birçok sanat alanını izlemelerini öneririm. Sahne sanatlarının da ötesinde hayatın içinde olan her şeye oyunsu bir pencereden büyük bir merakla bakmalarını tavsiye ederim. Ben o merakımı kaybetmemeye ve diri tutmaya çalışıyorum. Kendimi bir sanatçı olarak her zaman beslemeye çalışıyorum.

Çok keyifli farklı bir sohbet oldu. Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Belki bir yerlerde oyununuzu izler hatta "Sınır Tanımayan Palyaçolarla" karşılaşırız.

Ayfer Demirtaş

Manzum Anlatı

ZILDIR ZIMBA

Yere iki metre daire çizince
Ebe girer onun içine
Diğer oyuncular alana dağılır
Ebe 'Zımba!' diye bağırır

Tek ayağının üstünde durarak
Kovalar arkadaşını sekerek
Eğer dokunursa ona
Ebelemiş olur gülerek

Fakat buraya dikkat
Havadaki ayağa iyi bak
Yere değmişse eğer
Herkes ebeyi döver

Zıldır Zimba oyunun adı
Daire ebenin güven alanı
Bir an evvel bu rolden kurtulmalı
Seke seke birini mutlaka yakalamalı

Nurhayat Güngör

SANAT SOKAKTA

Tatil bitti ve şehrin sokaklarında hâlâ keşfedecek çok şey var. Peki sanat ve sanatçılar, onlar sadece müze ve ulaşılamaz yerlerde mi? Bu sorunun cevabı kocaman bir “Hayır”.

Türk Dil Kurumu sanat için birçok anlam vermiş ama benim en çok hoşuma giden tanımdan bahsetmek istiyorum: Bir şey yapmada gösterilen ustalık.

Açıkçası bu açıklamaya göre hepimiz sanatçı olabiliriz. Sadece ustalık göstermek için gayret gerekiyor ve bolca heyecan. Bunun için özel bir eğitime ve galeriye de ihtiyacın yok üstelik. Sokak sanatları alışılmadık ve sıra dışı yerlerde sergilenir genelde. Market çıkışında, otobüs durağında ve vapurda. Bilet almaya gerek yok öylece geçerken görebilirsin onu. Sanatçıya ulaşmak için çekinmene de gerek

yok, yanına gidip sohbet etmek çok kolay. İşte bu yüzden “Yaşasın sokak sanatları!”

İlk insanlar sanatçıydı. Mağara duvarlarına resimler çizerken belki amaçları bu değildi. Bizlerin resim yapmayı çok seveceğimizi ve harikalar yaratacağımızı nereden bilebilirlerdi?

Grafiti’ye (duvar yazısı) zamanımızda ki mağara resimleri diyebilir miyiz? Sen de bir duvar sanatçısının aslında. Daha boya kalemini eline aldığın ilk günlerden duvarları çizmedin mi? Evet pek hoş karşılanmadı belki ama sanat bir başkaldırıdır aynı zamanda. O yüzden en güzel grafiti örnekleri hep ilginç ve saklı yerlerde karşına çıkar. Metro durakları, ara sokakta boş bir duvarda, okulda hatta tren

vagonlarında. İlk olarak çeteler tarafından 1920'lerde yapılmaya başlanmış. Haliyle pek hoş karşılanmamış. Bu durum onların hoşuna gitmiş olmalı ki gizli olarak yapmak daha çekici hale gelmiş.

Dünyanın bazı şehirlerinde oldukça popüler. Türkiye'de de güzel örnekleri var her an karşına çıkabilir. Etrafa dikkatle bakmayı unutma!

Genellikle karıştırılsa da duvarlara yapılan kocaman resimlere grafiti değil, "Mural" deniyor. Onu gördüğümüzde öylece yürümeye devam edemeyeceğiniz büyüleyici resimler. Bunların bir amacı da mesaj vermek olabiliyor bazen. İyice incelemelisin gizli mesajı bulabileceğinden de eminim.

Hatta bir festivali var daha da iyisi İstanbul'da. Kadıköy duvarlarında Mural İstanbul Festivali ile sanat duvarlara taşınıyor. Mural İstanbul, 2012'den beri her yıl Kadıköy Belediyesi ile işbirliği içinde Kadıköy'ün bakımsız ve sıkıcı bina cephelerini devasa birer tuvale dönüştürmek için kolları sıvıyor.

Heykeller Sokakta Gülümsüyor mu?

Sanatın en güzel tarafı çeşitliliği olsa gerek. Belki boyalardan çok heykeller ilgini çekiyordur. Hiç canlı heykellerle karşılaştın mı? İzmir'de her an karşına çıkabilir.

Göbekte Atarım Sanatta Yaparım

İşte hem kulağımızı hem de vücudumuzu ele geçiren müzik! Onsuz sokak sanatı olur mu? Olmaz elbette. Evet sen de birçok kez gördün onları. Vapurda, metro istasyonunda, alışveriş merkezinde, sahilde, her yerde.

Beyoğlu'nda yürürken farklı ülkelerden gelmiş, farklı dillerde şarkı söyleyen birçok müzisyeni görebilirsin. Minik bir Dünya turu gibi.

Hey! Orada Cam Yok!

Bunu bilmiyor olamazsın. Hani beyaz boyalı yüzü, çizgili tişörtü ve askılı pantolonuyla senin göremediğin bir camın arkasından sana gülümseyen pandomim sanatçıları. Hiç konuşmazlar ama çok şey anlatırlar öyle değil mi? Taklit etmeye çalışırsın ve başarılı da olursun bazen. Şehrin sokaklarında görebileceğin müthiş bir sürpriz olmaz mı?

Bunu Buraya Kim Bıraktı?

Bazen de karşına olmadık nesnelere çıkar. Onları hiç böyle görmemişsindir ve “Vay be müthiş olmuş!” demekten kendini alamazsın. Peki bunları sokağa kim bıraktı? Sanatçıların tasarımlarını bu şekilde sokaklarda görmek harika değil mi?

Örümceğin ısırıldığı inek mi? Hadi onu duvarlarda yürürken hayal et. Bu inek Roma'dan Stefano Petroni'nin çalışması. Süper değil mi?

Gözleri olan ağaçlar ve ahtapot kollarına sahip binalar fantastik bir hikâye gibi.

Yine ne çok şeyden bahsettim ama inan bana daha fazlası var. Şehre bir de böyle bakmayı dene. Kim bilir neler göreceksin.

Filiz Gündoğan

HAYDI YAZALIM

İlginç ve akıcı ilişkiler kurmaya hazırsanız başlayalım arkadaşlar. Gerekli olan iki şey: Bir kalem ve sınırsız hayal gücü.

Telefonla konuşan biri birdenbire şaşkınlıktan donakaldı.

Sence karşıdaki kişi ne demiş olabilir? Bakalım kaç tane cümle yapabileceksin?

Bence, onu çocuğu aradı ve evlerinde bir uzaylı olduğunu söyledi. Bence onu arkadaşı aradı ve beslemek için eve bir fil aldığını söyledi.

Yemek yapmak bir sanattır. Yaratıcılığı kullanmak en vazgeçilmez ögedir. Hayal gücünüzü çalıştırarak eşsiz bir tarif uydurmaya ne dersiniz? Üstelik bu yemek akşam anneniz için sürpriz olacak. Malzemelerlerden başlayalım. Tarifini yazmayı unutmayın lütfen.

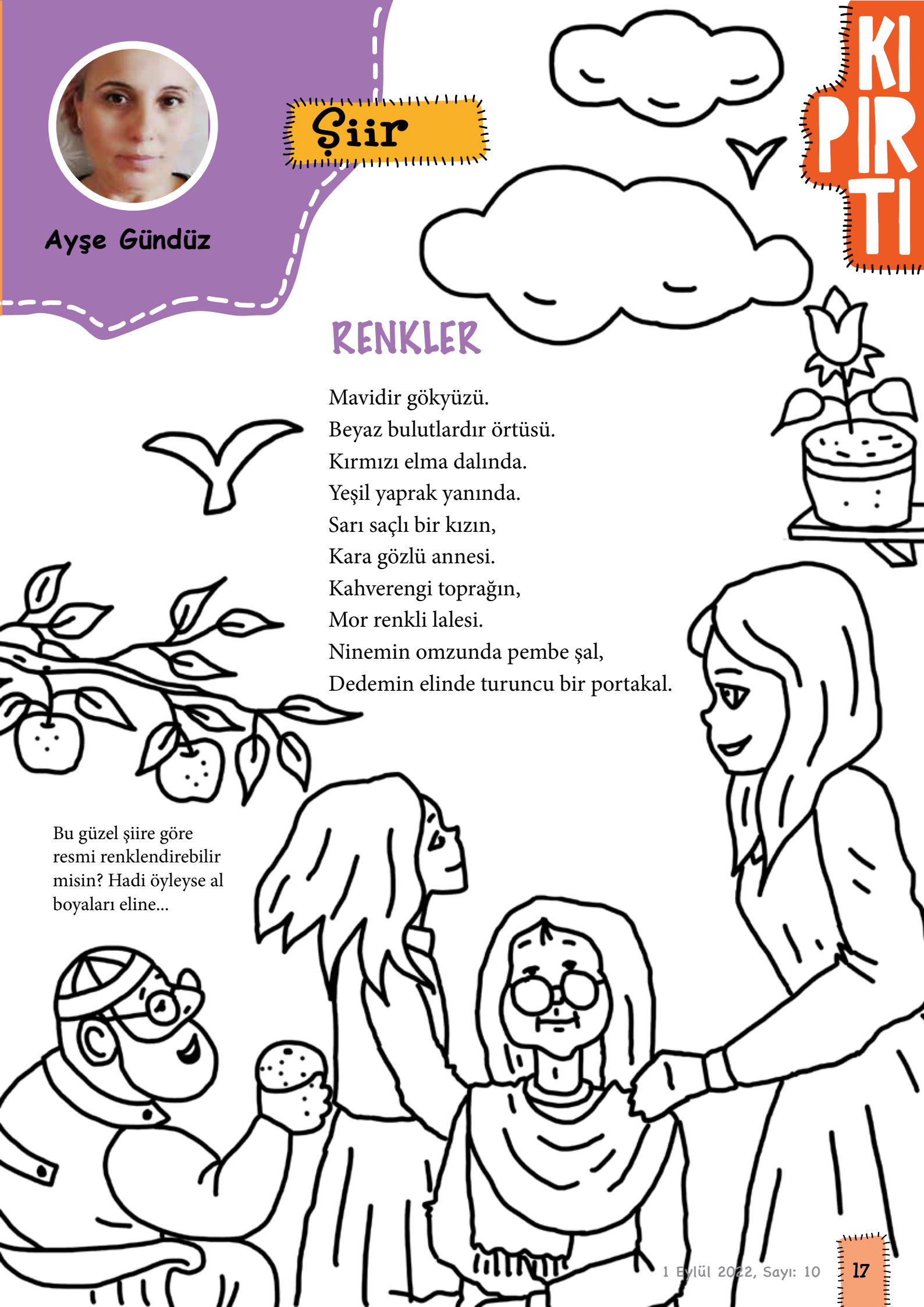
Ayşe Gündüz

Şiir

RENKLER

Mavidir gökyüzü.
Beyaz bulutlardır örtüsü.
Kırmızı elma dalında.
Yeşil yaprak yanında.
Sarı saçlı bir kızın,
Kara gözlü annesi.
Kahverengi toprağın,
Mor renkli lalesi.
Ninemin omzunda pembe şal,
Dedemin elinde turuncu bir portakal.

Bu güzel şiire göre resmi renklendirebilir misin? Hadi öyleyse al boyaları eline...

Esra Abalı

Günlerin tasasız, telaşsız geçtiği mevsimde ve yaşaydılar. Buruşmuş avuç içleri, morarmış dudakları ile saatlerdir denizde eğleniyorlardı. Kahvaltıdan sonra geldikleri plajda top oynamışlar, yüzmüşler, denizde birbirlerinin omzuna çıkıp üç katlı kule yapmışlar ve günü çoktan yarılamlışlardı. Bıraksan akşama kadar bu tempoyla devam eder, karınlarını doyurmayı bile akıllarına getirmezlerdi. Gerçi bugün Arda'nın başka planları vardı.

Dipte uzun süre kalma yarışı yaparken, düğmesine basılmış gibi aniden sudan çıktı.

"Ben gidiyorum," deyip suları yara yara yürümeye başladı.

Arkasından Batu ve Özgür bakakaldılar.

Şaşkınlığı üzerinden ilk atan Batu oldu,

"Hoppala! Nereye oğlum yaa? Daha eve çağırın olmadı ki."

Batu cümlesini yarılamadan Arda kıyıya çıkmıştı bile.

"Babama söz verdim. Birlikte balığa çıkacağız."

Özgür arkasından hevesle bağırды,

"Biz de gelelim! Ben iyi balık tutarım."

Batu abartılı kahkahasıyla atıldı. "Uydurma oğlum! Kaç defa tuttun ki?" diyerek arkadaşını bir hamlede denize batırdı. İkisi boğuşmaya devam ederken Arda'nın;

"Olmaz, kayık çok küçük!" diye seslendiğini duymadı bile.

Arda balık tutmayı ve kürek çekmeyi seviyor diye yaz başı aldıkları kayık, daha çok küçücük bir küvet gibiydi. Dıştan takma küçük motoru dikkate almazsanız, banyoya yerleştirip bir ucuna duş bağlamanız şaşırtıcı olmazdı.

Baba oğul zar zor sığıyorlardı. Devrilmemek için ani hareketlerden sakınıyorlardı. "Deneyelim bakalım. Seversen, seneye daha büyüğünü alırız," demişti babası. Denizde olmak her şekilde keyifliydi. Balık tutmak da öyle. Yine de tutulan yavrular denize geri gönderilir, kendilerine yetecek kadar balıktan sonra olta atılmaz, gibi kesin kuralları vardı. Gerçi bugüne kadar tuttıkları balık sayısı üçü, beşi geçmezdi. Oltaları her seferinde ya taşa takılır ya birbirine dolanır, saatler sonra karaya elleri boş dönerlerdi. Olsun, ihtiyaçtan fazlasını tüketmemek ve paylaşmak üzerine inşa ettikleri bir aile görüşleri vardı.

Eve girdiğinde babası olta çantasını açmış hazırlık yapıyor, elinde kalamara benzer bir şey tutuyordu. Arda ilk kez gördüğü bu parlak cisme dikkat kesildi.

"Nedir o?"

"Sırtı oltası⁽²⁾. Bugün seninle bunu deneyeceğiz."

Oltayı eline alıp inceledi. Plastik, kalamarın altına gizlenmiş dev kancayı görünce kendi boğazına geçmiş gibi içi cız etti. Canı sıkıldı ama belli etmedi.

"Off! Çok büyükmüş kancası baba. Ne tutulur ki bununla?"

"Levrek veya kefal... Kofana da olabilir. Bakacağız artık, ne denk gelirse."

Hazırlıkları tamamlayınca baba oğul kıyıya indiler. Rüzgârın karadan denize estiği, dalgasız, pırıl pırıl bir gündü. Bu iyiydi. Yoksa küçük küvetlerinde bir sağa bir sola, ceviz kabuğu gibi sallanmaktan haşat olurlardı.

Kıpırtısız suyu kürekle yara yara ilerlediler. Suyun renginin koyulaşıp laciverte döndüğü, dibin

(1) Aganta: Denizcilik terimi. Çekilmekte ya da bırakılmakta olan bir halatın ya da zincirin, kısa bir süre elde tutularak çekilmemesini ya da bırakılmamasını bildiren komut.

(2) Sırtı oltası: Hareket halindeki tekneden suya atılan yemin ya da sahte balığın gezdirilmesi sistemine sırtı balıkçılığı, kullanılan oltaya ise sırtı oltası denir.

İllüstrasyon: Elif Bülbül

görünmediği yerde, motoru çalıştırıp kayığın arkasından sırtıyı usulca bıraktılar. Kalamar⁽³⁾, oltanın ucunda ışıl ışıl parlıyordu. Misinayı saldılar ve böylece pırlıltı iyice geride kaldı. Düşük devirde, pata pata sesleri eşliğinde dolaşmaya başladılar. Bir süre böyle tur atıp büyük balık sürüsüne denk gelmeyi hayal ediyorlardı. Sürünün içinden kalamarı ilk gören ve ham yapanın işi zordu. Bunu düşünen Arda'nın içine yine sıkıntı çöktü. Dikkatini dağıtmak için başını gökyüzüne çevirdi. Güneş, günü tamamlamak için mesaisinin son saatlerine hazırlanıyordu. Tepelerinde martılar dönüyordu.

Ne ilginç hayvanlar, diye düşündü Arda. Hepsisi, tüm dikkatini denize vermişti. Arada dalış yapıp ağzlarında birer balıkla tekrar yükseliyorlardı. Onların saatlerce uğraşıp yapamadığı şeyi, martı bir bakışta ve bir dalışta yapıyordu. Hayran olmamak elde değildi. Hoop! Biri daha dalışa geçti. Martı denizden havalanırken baba oğul aynı anda korkunç bir şey fark etti. Hayvancağız sırtıyı yutmuş, uçurtma gibi oltanın ucunda havalanmıştı. Misinayı çekip kurtarma şansları yoktu.

Kayığın devrileceğinden korkan babası aceleyle, "Bıçak!" dedi, "Çantadan, bıçağı ver hemen!"

Arda telaşla bıçağı uzattı. Babası bir hamlede misinayı kesti. Oltayı yutan martı ve arkadaşları hızla uçup gözden kayboldu.

Çaresizlik, ikisinin de kanını dondurmuş gibiydi. Neden sonra kendilerine gelip karaya dönmeyi akıl edebildiler. Balık tutmak büyüsünü kaybetmişti.

O gece Arda neredeyse hiç uyumadı. Sonraki günlerde de martıya yardım edememiş olmanın üzüntüsünü derinden hissetti. Bir daha balığa çıkmak istemedi. Uzun süre gökyüzüne bakamadı, ta ki martının biri onun yanına gelene kadar.

Yaz sonu bir akşamüzeri, iskelenin ucunda oturmuş, Özgür ve Batu'yu bekliyordu. Biraz uzağına bir martı kondu. Paytak adımlarla yürüyerek çocuğun yanına kadar geldi. Kısa bir süre birbirlerine bakmadan, yan yana denizi izlediler. Arda cesaretlenip usulca kuşa doğru döndü. Bir anlığına bakıştılar. Ağzından kendisinin bile zor duyacağı iki kelime döküldü: "Çok üzgünüm!" Kuş anlamış gibi baktı, kanat çırpıp havalandı.

Arda, bu anlamlı bakışmayı martılar tarafından affedildiğine yordu. Bundan böyle onlara bakmaktan çekinmeyecek ama bir daha da balık tutmayacaktı.

(3) **Kalamar:** Kafadan bacaklılar sınıfında yer alan bir deniz canlısıdır.

Sen Bir Ağaç Olsan

Dilek Yılmaz

SERVİ, MOZAIKLE BEZENEN
ÖLÜMSÜZLEŞEN AĞAÇ

Ivan Aivazovsky'in bir tablosu

İstanbul, her gün yeniden beni kendine hayran bırakıyor. Evet çok kalabalık ama bu şehir doğal güzelliğinin yanı sıra medeniyetler tarihinin beşiğidir. Sizler de biliyorsunuz, İstanbul katman katman tarih barındırır. Bu katmanların her birinde farklı çağda yer almış bir toplumun izlerine rastlanır. Bunlar bazen metro inşaatı kazısında, bazen yol yapımı sırasında ortaya çıkar. Arkeologlar incelemeye başladıklarında bakarlar ki koskocaman bir tarihi şehrin kalıntılarına ulaşmışlar.

Bu sayede tarihimize dair yepyeni şeyler keşfederler.

Konumu açısından İstanbul'un en sevdiğim yerlerinden biri Sultanahmet'tir. Arkeoloji Müzesi, Ayasofya, Kapalıçarşı ve Bizans İmparatorluğu dönemindeki adıyla Hipodrom, Osmanlı'daki adıyla ise büyük At Meydanı oradadır. Geçtiğimiz gün yine Sultanahmet'teydim, Mozaik Müzesi'ni gezdim. M.S. 450 ile 650 yılları arasında yapıldığı tahmin edilen Bizans

Servi Ağacı Mozaïği

Saray'ın avlu ve duvarlarını süslediği tahmin edilen eserler burada sergilenir. (Mozaik; taş, cam, tuğla, deniz kabuğu gibi farklı malzemelerle bir yüzeyin süslenmesi demektir.) Üçüncü gezişimdi. Bu kez amacım farklıydı. Orada ilk gördüğüm de vurduğum ağacın fotoğrafını çekmek için gittim. Çünkü dergimizin bu sayısında size o ağaçtan bahsedeceğim.

SERVİ YA DA SELVİ

Servi mi? Selvi mi? Önce buradan başlayalım isterseniz. Bilimsel olarak doğru olan Servi ama halk dilinde zamanla Selvi'ye dönüşmüş. Günümüzde her ikisini de kullananlar var. Mozaik müzesinin içinde duvara yerleştirilmiş, yaklaşık iki metrelik bu servi ağacına ilk görüşte hayran kalmıştım. Düşünsenize günümüzden 1572 yıl öncesinden gelmiş, muhteşem renkleriyle capcanlı bir tasvir. Bu eseri yapan sanatçı ya da sanatçıların yaşadıkları anı dondurmuş olduklarını düşündüm.

Minik renkli taşlardan yapılmış o serviyi seyrederken, üzerine konup kalkan, çevresinde uçuşan küçük kuşların şarkı söylediklerini bile hayal ettim. İşte o gün bu güzel ağacı araştırmaya karar verdim ve bakın neler buldum:

Tıpkı çamlar gibi servi ağacı da tüm yıl boyunca yeşil kalır, yapraklarını dökmez. İnce, zarif yapılı ve uzun boylu bir ağaçtır. Yavaş büyür ama uzun ömürlüdür, yaşadığı ortam uygun olursa iki bin yaşına kadar hayatta kalabilen türleri mevcut. Doğada yirmi iki türü bulunur. Birçok toprak türüne uyum sağlayabilir, gelişmesi için direkt güneş ışığına ihtiyacı yoktur, gölgeyi sever. Kozalakları iri birer misket boyutunda ve serttir. Servi ağacı sağlık sektöründe de kullanılan bir ağaçtır. Bunun için yapraklarından faydalanılır. Ayrıca güzel kokusuyla da dikkat çeker. Bu özelliğiyle çeyiz sandıklarını süslemiş. Sert yapılı bir ağaç olduğu için reçinesinden yayılan güzel kokuya rağmen böceklere geçit vermez, dayanıklıdır.

Anadolu geleneğinde canlı bir varlık olarak hem ölümlü olmayı hem de sonsuzluğu temsil ettiği düşünülmüş. Kışın yapraklarını dökmemesiyle dayanıklılığı ve gücü temsil ettiğine inanılmış. Dimdik duruşuyla da doğruluğu ve dürüstlüğü temsil etmiş. İşte bu sebepten Anadolu'da özellikle köy mezarlıklarına sıklıkla dikilmiştir. Şehirlerde daha çok park ve bahçe süslemelerinde kullanılır.

Sadece bu kadar değil; mitolojide, Mezopotamya yazıtlarında ya da Çin kültüründe de servi ağacı yer alır. Örneğin Çinli bir simyacı servi ağacının özümüyle ayaklarını ovan birinin su üzerinde yürüyeceğini (!), hatta tüm vücudunu servi özümüyle ovan kişinin görünmez olabileceğini iddia etmiş. Çok ilginç değil mi?

Servi ağacının yıllar boyunca romanlardan, şiirlere çok farklı edebiyat eserlerine de ilham kaynağı da olmuştur. İşte şair Nazım Hikmet'in 'Hâlâ servilerde ağlıyorlar mı?'

şairinden iki mısra:

“Bir inilti duydum serviliklerde
Dedim: Burada da ağlayan var mı?”

Bu mısralarda geçtiği gibi gerçekten de bir arada bulunan servi ağaçlarının rüzgârda çıkarttığı ses bir iniltiyi andırır.

İnsan bir kez bir şeye kafayı taktı mı sürekli karşısına çıkar ya, işte ben de servi ağacını düşündüğümünden beri her yerde gözüme çarpar olmuştum. Örneğin her gün yürüyüş yaptığım kent ormanında bir servi ağacım var. Onlarca metre uzaktan onu fark edebilirsiniz, o kadar büyüktür ki. Üstelik yapraklarının koyu yeşil tonuyla ve formuyla ormanın en güzel ağaçlarından biridir. Yanında durup başımı kaldırır, en tepesine doğru bakarım ve her seferinde ona hayran kalırım. Sonra da aklıma yüzlerce, hatta binlerce yıl önce mozaiklerle sarayın bahçesine işlenen servi gelir, tıpkı onun gibi yapraklarının arasından kuşların süzülmesini hayal ederim. ‘Belki benim servim de Bizans Dönemi’nden beri burada yaşıyor’ diye düşünmeden de edemem.

Bu servi ağacı benim nirengi (başlangıç – hareket) noktamdır. Arkadaşlarıma ve aileme yerini öğrettim. Ne zaman ormanda bizimkilerden biriyle buluşacak olsam, “Benim servi ağacının orada sizi beklerim ya da beni servinin yanında bekleyin,” diyorum. Size de tavsiye ederim, ister parkta ister yaşadığınız sokakta, altında buluşmak için bir ağacınız olsun.

İncelediğim her yeni ağaçla birlikte fikrim değişiyor. Sanırım ben bir ağaç olsam, her zaman genç ve güzel görünecek, üstelik upuzun boyuyla ve de mis gibi kokusuyla herkesi kendisine hayran bırakacak bir servi ağacı olurum. Peki ya sen bir ağaç olsan hangisi olurdu?

Hasan Karaca

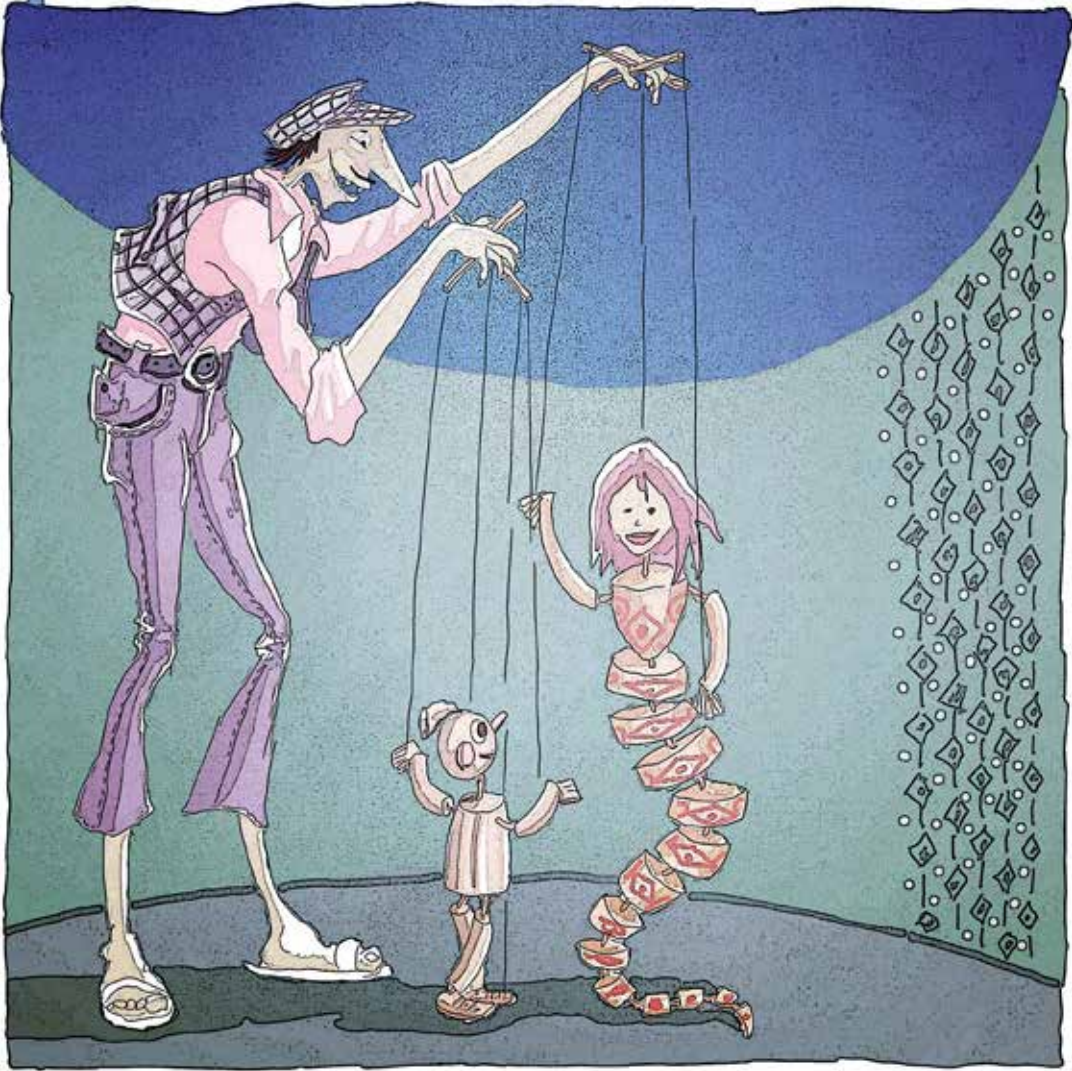
Çizgiden Öyküye

Bu Resmin Öyküsü...

Resimlerin öyküsü olur mu?

Evet, hem de sayamayacağımız kadar...

Düşünsene... Acaba ressam eserini neyi hayal ederek çizdi? Peki ya sen, öğretmenin, en yakın arkadaşın, hiç tanımadığın çocuk, şoför abla, aşçı amca ve aklına gelebilecek milyonlarca insan ne düşünür bu resmi görünce? Her biri baktığında farklı duygular hissetmez mi?

Dikkatlice bak bakalım, yukarıdaki resim hayal gücünde neleri kıpırdattı? Dilersen bunlara zaman, mekân ve istediğin karakterleri ekleyerek hikâyeni genişletebilirsin. Yazdığın öyküyü @kipirticocuk etiketiyle sosyal medyada paylaşarak kıpırtılı hayallerine bizi de ortak etmek ister misin?

Emel Karaca

YA DÜŞERSEM!

Küçük ve haylaz bir martıydı. Haylaz ve biraz da kurnaz!

Okulun ilk günü kalkmadı yatağından. “Karnım ağrıyor,” dedi gagasının arasından.

“Uçmak özgürlüktür,” dedi babası.

“Uçmak büyük bir maceradır,” dedi annesi. “Uçmak heyecanlıdır,” dedi abisi.

“Uçmak korkunçtur,” dedi kendi kendine.

İkinci gün gagası ağrıdı. Yine kalkmadı yatağından.

“Uçmak seni büyütür,” dedi babası.

“Uçmak seni güçlendirir,” dedi annesi. “Uçmak seni mutlu eder,” dedi abisi.

“Ya düşersem,” dedi kendi kendine.

Üçüncü gün boynu büküldü. Yine kalkmadı yatağından.

“Uçamazsan yemek bulamazsın,” dedi babası.

“Uçamazsan arkadaş edinemezsin,” dedi annesi.

“Uçamazsan komik olursun,” dedi abisi.

“Uçmazsam evde kalırım,” dedi kendi kendine.

Dördüncü gün zorla kaldırdılar yatağından. Tüm martılar uçmalı artık yuvadan.

“Ya kanadım açılmazsa, yere çakılırsam,” dedi endişeyle.

“Ama denemeden bilemezsin,” dedi annesi. “Çalışmazsan öğrenemezsin,” dedi babası. “Uçamayan martı hiç gördün mü?” diye sordu abisi.

Yuvanın kenarına geldi. Bacakları tir tir titredi. Abisi hemen fırladı, pırladı ve uçuverdi. Babası kanadı ile onu sarıverdi. Annesi gagası ile göbeğini gıdıkladı. Abisi de bolca cesaret verdi.

“Kanadın açılmazsa seni tutarım,” dedi babası.
“Yere çakılmadan sana yetişirim,” dedi annesi.
“Nasıl kanat çırpacağımı sana gösteririm,” dedi abisi.

Sonunda denemeye karar verdi. Yuvanın kenarından kendini bırakıverdi.
Kanatları anında açılıverdi.

“Uçmak hiç de zor değilmiş,” dedi.
“Uçmak çok eğlenceliymiş.”
“Her gün uçmak istiyorum ben,” diye haykırıverdi.

Tüm martılar ona çığlıkları ile eşlik etti.

Filiz Gündoğan

GELİYORLAR!

DERLEYEN: HASAN KARACA

RESİMLEYEN: HASAN KARACA

TÜR: ÖYKÜ

YAŞ: 8+

YAKIN KİTABEVİ, 2021, 104 SAYFA

Geliyorlar!

Sevgi dolu öyküleriyle

Derleyen ve Resimleyen
Hasan Karaca

Yakın

**BU GEZEĞEN SADECE
İNSANLARA AİT DEĞİL!**

Sevgili arkadaşlar, size tanıtacağım bu kitap birbirinden güzel öykülerden oluşuyor. Kediler, köpekler, kuşlar ve balıklar hayatımızı paylaştığımız değerli varlıklardır. Onlar dostlarımızdır bizim. Bazen başka hayvan türleriyle de duygusal bağlar kurabiliriz. Balığımıza yemini atmak için elimizi uzattığımızda kuyruğu en oynak olanıyla göz göze geliriz. Evimizde beslediğimiz evcil kaplumbağamız için en taze bitkileri saklarız.

Bu hayvan sevgisi öyle özel bir şeydir ki, içimizde nesli tükenmiş olanlarına bile tutku besleyenler vardır. Eminim dinozorlardan bahsettiğimi anlamışsınızdır. Bazılarımız, öyle içten bir sevgi beslerler ki onlarla ilgili her şeyi merak edip öğrenmek isterler.

Kargadan keçiye, uğur böceğinden kelebeğe, civcivden kutup ayısına, güvercinden örümceğe kadar daha pek çok hayvan dostumuzun kalbinizi ısıtacak öyküsü sizi bekliyor arkadaşlar.

Sokakta ya da evde fark etmez, içinizde hayvan sevgisi varsa mutlaka bir anınız vardır sizin de. Yazacağınız anıları @kipirticocuk etiketiyle sosyal medyada paylaşabilirsiniz.

GEZGİN ADA YOLLARDA

YAZAN: ESRA ABALI

RESİMLEYEN: MERVE DİLEK EFE

TÜR: ÖYKÜ

YAŞ: 8+

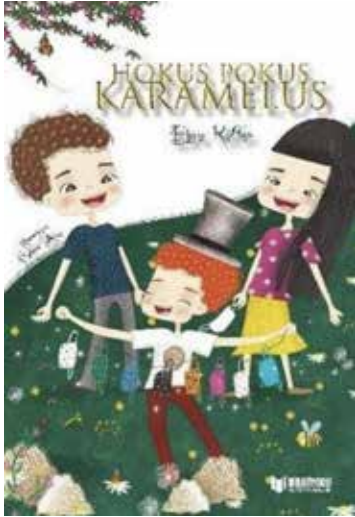
BEYAZ BALINA YAYINLARI, 2018

KİM İSTEMEZ Kİ GEZGİN OLMAYI?

Yeni şehirler, ülkeler, yollar keşfetmeyi kim istemez? Her zaman imkânlarımız seyahat etmeye uygun olmaz. İşte bu zamanlarda imdadımıza kitaplar yetişir. Onlar sayesinde farklı yerler görür, yeni insanlarla tanışırız.

“Gezgin Ada Yolda” serisi dört kitaptan oluşuyor arkadaşlar. Ada yakın arkadaşı Betüş’le, İspanya’ya, Hollanda’ya, New York’a ve Londra’ya seyahat ediyor. Ben bu öyküler sayesinde ilginç şeyler öğrendim. Örneğin; Madrid Kraliyet Sarayı’nın üç bin dört yüz on sekiz odadan oluştuğunu, Amsterdam’da bir mikrop müzesi olduğunu, Londra’nın önemli bir müzikal kenti olduğunu...New York’taki devasa büyüklükte olan Kent Kütüphanesi’nde Ada’nın buldukları beni çok heyecanlandırdı.

İçinizdeki kâşif yola çıkmaya hazırsa bu güzel seri sizleri bekliyor!

HOKUS POKUS KARMELUS

YAZAN: EBRU KÖFTER

RESİMLEYEN: ÖZLEM AÇAR

ÇEVİREN: CEREN CEYLAN

TÜR: ÖYKÜ

YAŞ: 8+

BİLGİYOLU KÜLTÜR YAYINLARI, 2021, 101 SAYFA

UMUT HER ZAMAN VARDIR

Mati, yemyeşil bağların, meyve bahçelerinin, kaplıcaların olduğu, tandırda pişen ekmek kokularının sokakları sardığı bir köyde yaşıyor. Bu köy turistik olunca maceralar da eksik olmuyor haliyle.

Salgın zamanında köye gelen tur otobüsleri azalsa da, çocuklar okula gidemese de Mati umudunu hiç kaybetmiyor ve arkadaşları ile görüşebilmek için çözüm yolları arıyor. Salgın döneminde virüs Mati ve arkadaşlarının hayatında neleri değiştirdi? Üzüntüleri ve kaygılarıyla baş etmek için neler yaptılar? Bakalım hangi sayfada kendi hikâyeni bulacaksın.

KARGA FERAMUZ'UN AŞKI

YAZAN: NAZLI ERAY

KAPAK RESMİ: BAŞAK TAŞKIRAN

TÜR: ROMAN

YAŞ: 10+

GÜNIŞIĞI KİTAPLIĞI, 2021, 180 SAYFA

HAYAT HER ZAMAN AYNI MIDİR?

Fantastik bir romanla karşınızdayım sevgili arkadaşlar. Müzeleri çok sevdiğim için olsa gerek bu kitabı ilgiyle okudum. Siz ne düşünüyorsunuz bilmiyorum ama müzeler aslında hikâyelerle doludur. Romanımızın kahramanı Nazlı da bu durumu keşfetmiş olmalı ki soluğu her gün İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde alıyor. Nazlı orada vakit geçirdikçe soruları ve merakı artmaya başlıyor.

Bir yandan babaannesine aşık olan seksen yaşındaki Karga Feramuz'un hikâyesinin izini sürerken diğer yandan müzeyi terk etmeye karar veren heykellerle bir maceraya atılıyor.

Nazlı'yı heyecandan ve korkudan zangır zangır titreten bu serüvene tanık olmak istiyorsanız, durmayın haydi alın kitabı elinize.

MARS KEDİLERİ

YAZAN: ELİF BÜLBÜL

KAPAK TASARIMI: İREM ÇAĞIRGAN

TÜR: ÖYKÜ

YAŞ: 9+

FİNAL KÜLTÜR YAYINLARI, 2022, 70 SAYFA

EVİMİZDEKİ EŞYALAR KONUŞMAYA BAŞLARSA

Doğada tüm canlıların dili vardır. Dağlar kimine özgürlüğü çağırıştırır, kimine rüzgarı hatırlatır.

Bir köpeği severken, kuyruğunu sallamasından mutlu olduğunuzu anlarız. Sokaktaki kedi sürtünmeye başladığında sevmeye ihtiyacı olduğunuzu biliriz. Peki ya eşyalar? Onların bize anlatacakları var mıdır sevgili arkadaşlar? Çevremizdeki eşyalarla sürekli temas halindeyiz. Sırtımızı yasladığımız koltuk, dirseklerimizi dayadığımız masa, yüzümüzü kuruladığımız havlu dile gelse kim bilir neler anlatacak bizlere.

Elif Bülbül'ün bu kitabı dokuz öyküden oluşuyor. Eşyalar kendi iç dünyalarını, yaşadıklarını anlatıyor bizlere. Onların ruh hallerini okurken: Benzerlikler, kıskançlık, farklılıklar, kibir, kendini olduğu gibi kabul etme, iyilik, kötülük, arkadaşlık gibi kavramlar hakkında da düşünüyoruz. Kitaptaki tüm öyküleri sevdim. En çok da "Benim Adım Sufi" yi. Bakalım sizler en çok hangi öyküyü seveceksiniz. Kim bilir belki de bir eşyanın ağzından hikâye yazmak istersiniz. Deneyimlerinizi ve düşüncelerinizi yazarımızla paylaşmak isterseniz aşağıdaki e-posta adresini kullanabilirsiniz.

elifbulbul41@gmail.com

İlknur Erdoğan

Şiir

ELİMİ TUT

Gözyaşların pembeymiş meğer baba
Bana sarıl,
Gözyaşlarından daha çok sarıl.
Ellerimi tut.
Sen acemisinin siren seslerinin
Korkarsın baba.
Silahlar verilecek eline
Bombalar,
Tanklara bineceksin belki
Gökyüzüne kaldır başını,
Silahını her doğrulttuğunda
Pembeyi hatırla.
Hayalleri babalarının gözyaşlarında
sonlanan çocukları,
Başımı okşadığın anı hatırla.
Savaş, maviden pembeye
sonra kara bir boşluğa dönüşürmüş,
İçinde bir delik açılmış meğer
Yutarmış tüm pembelerini çocukluğumun.
Ellerimin sıcaklığı gelsin aklına baba.
Bırak o delikli demiri baba!
O ülkemin kışlarından daha soğuk
Senin ellerin bile ısıtamaz onu.
Ellerim seni bekliyor!
Ellerin beni bekliyor!
Düşlerimde kaldı ellerin pembe pespembe
Kırmızıyı hiç sevmedim baba...

Nazlı Solgun

KENDİNE HAYRAN KAPUÇIN

Bir Kapuçin maymun, övünür dururmuş kendisiyle.

“Çıkarım göğe uzanan ağaçlara,

Atlarım daldan dala,

Korku nedir hiç bilmem,

Gece gündüz gezerim,

Etrafı gözlemlerim,

Hem yakışıklıyım, hem gencim,

Yoktur benim benzerim,” der dolaşmış.

Kapuçin, zıplar hoplarken ormanda,

Bütün kızlar hayranlıkla bakarmış ona,

Oysa o kaptırmış gönlünü Azara’ya.

Evlenmek istediğini söyleyince genç kadına,

Karşılık bulamamış aşkına.

Gitmiş yaşlı Tamarin’in kapısına;

“Azara benim gibisini bulamaz.

Nasıl beğenmez beni, Tamarin anlat bana,” demiş.

Bunları duyan yaşlı Tamarin

“Genç oğul, yakışıklı oğul,

İyisin, hoşsun,

Hızlısın, korkusuzsun.

En yüksek ağaçlara çıkarsın,

En uç dallarda zıplarsın.

Yoktur bu uçsuz bucaksız ormanın

Korkusuzu senden başka.

Bir maymun iyi bilmeli kendini,

Yapamadıklarını ve yapabildiklerini.

Ben anlatınca Kapuçin seni,

Bu övgü olur,

Fakat sen anlatınca kendini,

Alır götürür hünelerinin değerini.

Genç oğul, yiğit oğul,

Sen göster hünelerini,

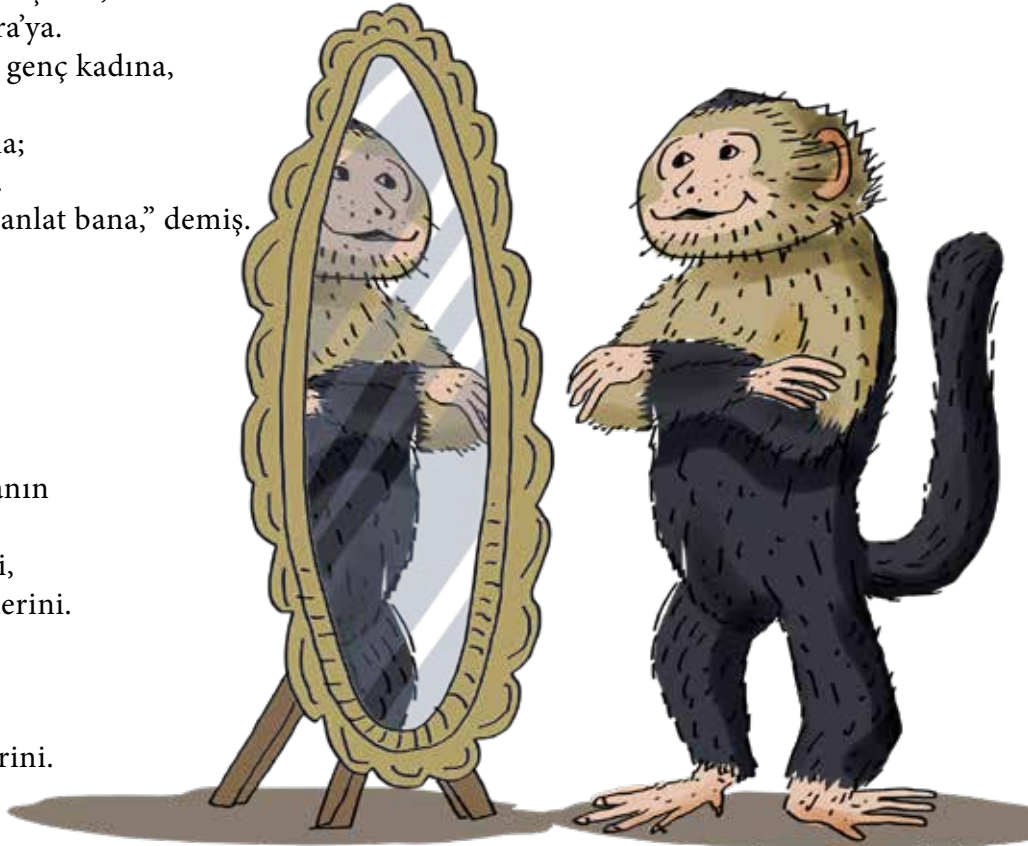
Biz anlatalım seni,” diye karşılık vermiş.

Kapuçin anlamış Azara’nın kendisini neden sevmediğini,

O günden sonra, göstermiş hünelerini,

Gereksiz konuşup orada burada, övmemiş kendisini.

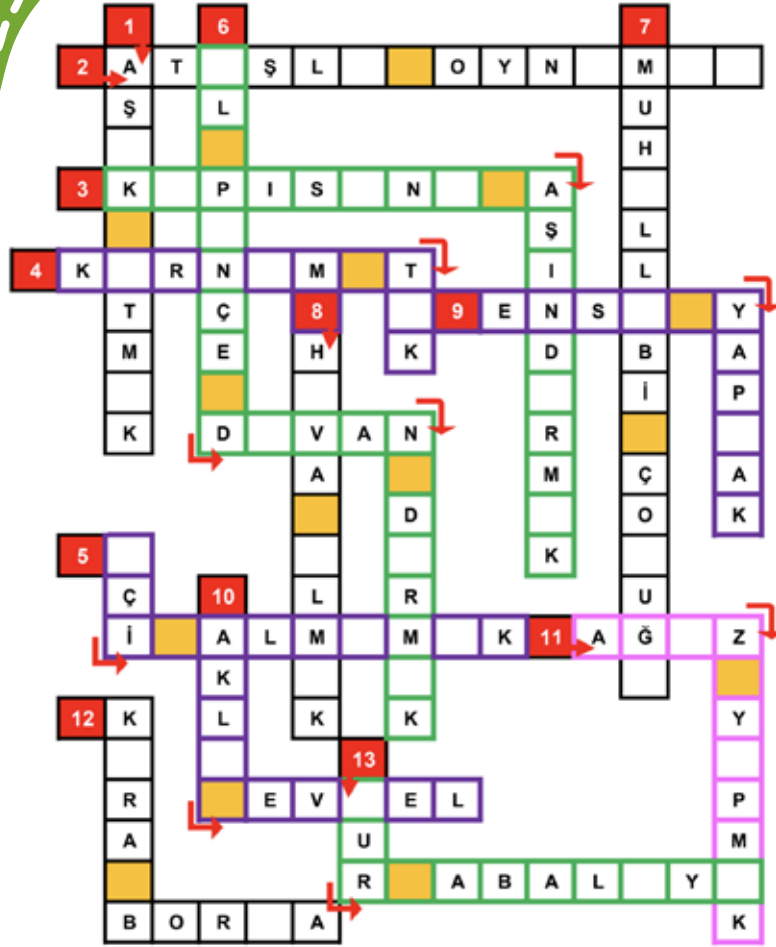
Sonunda kazanmış Azara’nın sevgisini.

Nalan Yılmaz

Deyimler Bulmacası

- 1- Kendisinden üstün olduğu bilinen bir kimseyle yarışmak.
- 2- Çok tehlikeli bir işin üstüne üstüne gitmek.
- 3- Evine, yanına çok gidip gelmek. İstedliğini elde edinceye kadar birinin yanına çok sık gidip gelmek.
- 4- Bu türlü sözleri, öğütleri çok duydum, böyle söz vermelere kanmam.
- 5- Midesi kaldırmamak. Sakıncalı gördüğünden ya da beğenmediğinden bir işi yapmak istememek.
- 6- Büyük bir kimse katında, ellerini göğsü üzerinde kavuşturup ayakta durmak.
- 7- Nazlı, el bebek gül bebek büyütülmüş, dayanıksız, narin kimse.
- 8- a) Açık bir alana çıkıp ciğerlerine temiz hava çekerek dinlenmek. b) Beklediği halde eline bir şey geçmemek. c) Havasız olan kapalı kabın içine hava girmek.
- 9- Hiçbir iş yapmayarak yiyip içip şişmanlamak.
- 10- En doğruyu düşünür, her şeyi çok iyi bilir (geçinen).
- 11- Yapamayacağı işi yapabilir görünerek bir kimseyi oyalamaya, aldatmaya çalışmak.
- 12- Piyasada kolay kolay bulunmayan malın gizlice, yüksek fiyatla alınıp satılması.
- 13- Bütün fedakârlığın yumuşak huylu kişiye yüklenmesi, sessiz, güçsüz kişinin hırpalanması, hakkın çiğnenmesi durumu.

Sultan Topçu

GAME OVER

Yaz aylarında en güzel sokak, akşamüstü üzerinden araba geçmeyendir. Neden mi? Çift kale maç bozulmasın diye!

Arda, koşturdu elinde içi kumla doldurulmuş pet şişe ile sokağın orta yerine ve bağırды, “Ben kaleyi buraya kuruyorum, ara mesafeyi de beş adım sayıyorum.”

Her öğleden sonra heyecanla sokağa koşup “Maç yapıyoruz değil mi?” diye sorardı arkadaşları. Sokağın diğer ucuna doğru koşup kendi kalelerini oluşturmanın telaşına düşmüşlerdi bile.

Yasin: “Ben de beş adım sayıyorum. Benim pet şişelerden biri delikmiş, döküldü kum biraz ama şişe dik durabiliyor, sorun yok.”

Aras: “Yalnız bizim takım eksik. Hamit gelemedi. Dün denizde sırtı yanmış, annesi yoğurt sürmüş acısı geçsin diye.”

Bu sırada balkondan arkadaşlarını izleyen Hamit, İstanbul’dan misafir gelen kuzeni Deniz’e her gün yaptıkları maçtan bahsediyordu. Deniz’in çok da anlam verdiği söylenemezdi. Nasıl yani sokak ortasında maç mı yapıyorlardı? Kimse kızmıyor muydu onlara? Ses geliyor, arabalara top çarpıyor ya da tehlikeli diye...

Yasin: “Yoğurt mu? Hadi canım sen de, beni mi kandırıyorsun, sırtı güneşten yandı diye yoğurt mu sürülürmüş? Yoğurt tansiyon düşünce verilmiyor mu? Benim dedeme hep öyle yapıyorlar.”

Aras: “Valla da yoğurt sürmüşler. Kapılarını çaldığımda Hamit açtı kapıyı. Altında şort, üstü çıplaktı. Ama sırtı yoğurtluydu maç yapamazmış.”

Bora araya girdi. “Tamam, yoğurt işini bırakın da önümüzdeki maçlara bakalım,” diyerek bir kahkaha patlattı.

Diğerlerinden iki yaş büyük olan Yasin, “Sulandırmayalım konuyu,” diye karşılık verince, Bora yine patlattı cevabı: “Sulandıırırsak ayran olur akıllım!”

Yasin: “Yedi kişi maç yapamayız ki!” derken, Hamit balkondan seslendi: “Araas adam bulamadıysanız, benim kuzeni yollayayım. Maçtan çok anlamaz ama evde benimle tıklıdı kaldı çocuk. Kaleye koyarsınız olmasa.”

Evde tablet oynamaktan başka çok da oyun bilmeyen Deniz, bu çocukların oyununa da konuştuklarına da yabancı kalmıştı sanki. Kendisi İstanbul’da büyük bir sitede yaşıyordu. Bahçe olarak adlandırılan alan sadece arabaların parkı için kullanılırdı. Çocukların akşam saatinden sonraya bahçeye inmesi yasaktı. Onların seslerine çok da tahammül edilmezdi. Bisiklete binilmesinin de arabalara zarar verdiği iddia edilirdi o sitede.

Deniz, Aras’ın vereceği cevabı beklemeden yanlarına gelmişti. Elinde bir tablet, yaşça takım arkadaşlarından küçük, gözlüklü, zayıf ve kısa şort giymiş bir çocuk olarak heyecanlıydı Deniz. Tüm çocuklar baştan aşağı süzdüler onu.

Aras: “Sen maç yapmayı biliyor musun?” diye sordu. Ne de olsa şort giymişti. Sokak maçında şort giyilir miydi? Bir düştün mü yara bere içinde kalır dizlerin. Bunu bilmediğine göre daha önce sokakta maç yapmamıştı. Bir de bunun kanayan dizine pamuk koymakla mı uğraşacağız? Zaten yaşı da küçük, beceremeyecek belli ki diye düşündü. Çok da içten olmayan bir tonla, “İstiyorsan oynayabilirsin bizimle ama kaleci olabilirsin ancak!” dedi.

Deniz, “Okey!” diyerek elini kaldırdı.

Aras: “Okey mi? Okey, sokakta değil masada oynanan bir oyun ve bizim maçımızla ilgisi yok, farkındasın değil mi?” diye sorarken gülümsemiyordu.

Deniz: “Ya yok ben o anlamda değil, tamam anlamında okey dedim,” dedi.

Aras, eliyle Deniz’in saçlarını okşar gibi yaparak, “Anladım ufaklık ama ben de okey yerine tamam demen için söyledim. Bilgisayar oyunu oynamıyoruz burada, gerçek maç yapıyoruz,” dedi.

Takım tamamlanmıştı. Yasin grubun büyüğü olarak takımların adlarını belirleyelim demişti ki Deniz atladı oradan, “Valorant Team!” Birden bütün kafalar Denize döndü. Aynı dili konuşmadıkları bu çocukla aynı oyunu nasıl oynayacaklardı?

Yasin yaşının büyüklüğüne dayanarak elini kaldırıp “Tamam dünkü gibi devam edelim. Kartallara karşı Aslanlar,” dedi. Sokakta maç yapabilecek olmanın heyecanı ile elindeki tableti yol kenarına bırakan Deniz “Let’s match!” diye bağırdı. Yine tuhaf bakışlar üzerindeydi. Hızlı koşan, çalım atan, yere yuvarlanıp hiç sızlamadan oyuna devam eden arkadaşlarını izliyordu. Terini tişörtüne silen takım arkadaşlarına hayranlıkla bakarken gol yiyordu. Yediği gole üzülmek yerine karşı takımın gol sevincine dalıyordu. Nasıl da Yusuf topu havaya dikip Yasin’in sırtına çıkmıştı? Hele Doğay ve Efe. İki birden Yusuf’un üstüne zıplamıştı. Görüyor, duyuyor, hızlı hızlı nefes alıyor ve hissediyordu tüm coşkuyu. Tüm bunlar geçmişti. Arada ekran koruyucu, mouse ya da kulaklık yoktu. En eğlencelisi de yenik takım olarak ısmarladıkları baklavayı parmaklarıyla yemektir. Baklavanın şerbetini üstüne silen Deniz koşarak Hamit’in yanına çıktı ve tabletini olabildiğince uzağa fırlattı.

Hamit : “Ne oldu Deniz?”

Deniz: “Game Over!”

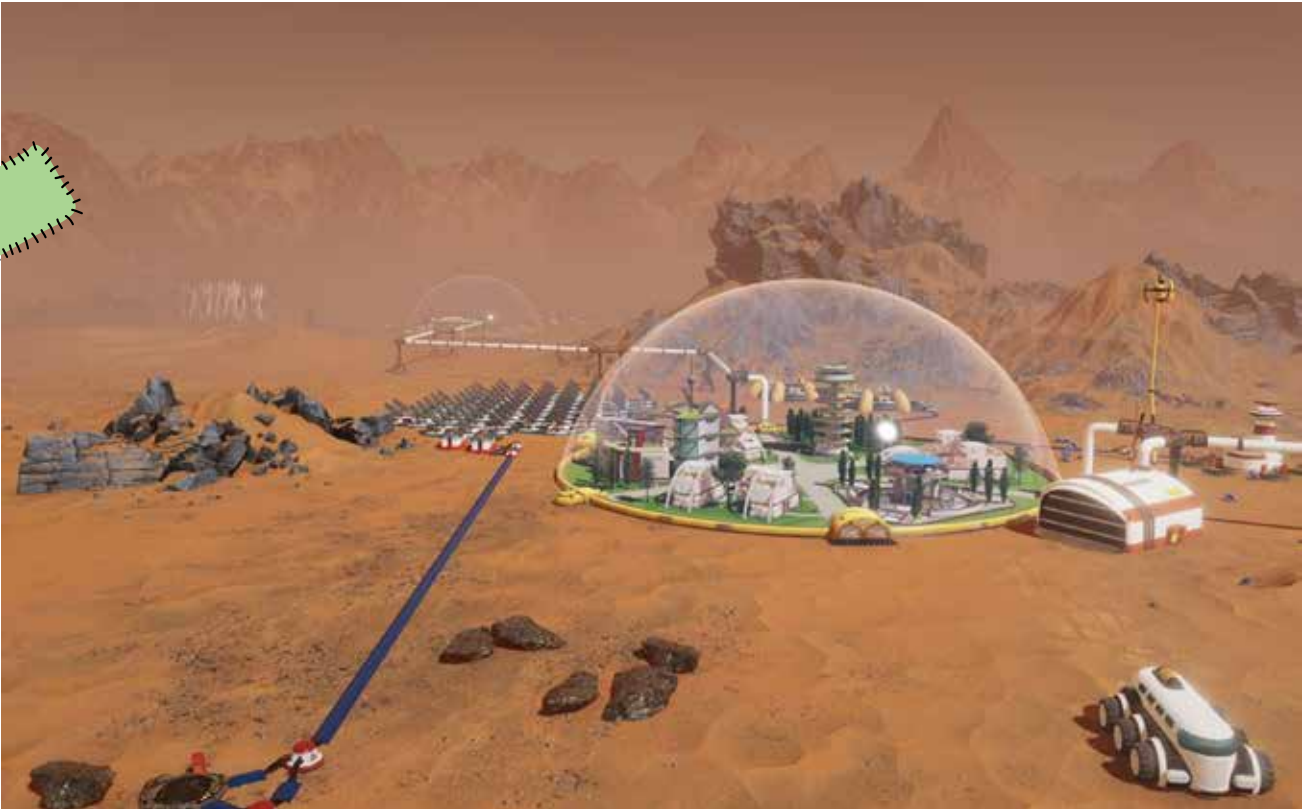
Hamit: “Yani?”

“Onlar beni çok anlamadılar ama ben onları çok iyi anladım,” dedi Deniz.

Dilge Güney

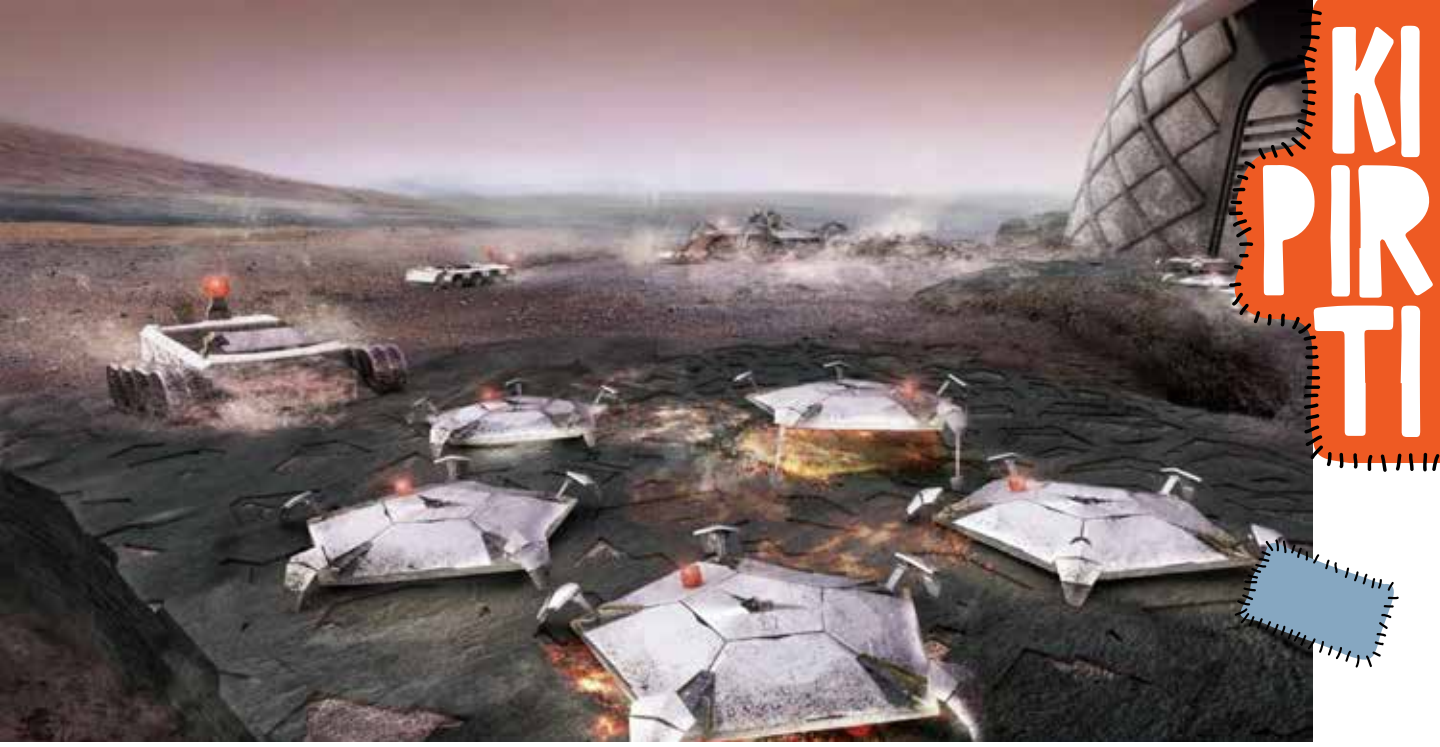
UZAY KOLONİLERİNE YOLCULUK

“Eva sabah erkenden kalktı. Ailesiyle tatile çıkacağı için heyecanlıydı. İstasyona vardıklarında kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu. Uzay asansörüne vardıklarında ise artık yerinde duramıyordu. Bu Eva'nın Ay'daki kolonide ilk tatili olacaktı.”

Şimdilik bu okuduklarınız bilim kurgu türünde bir öyküden alıntı gibi görünüyor olabilir. Fakat bu hikâyenin gerçekleşme olasılığı hiç de düşük değil. Bilim insanları Mars'ta, Ay'da hatta Mars'ın uydularında ya da etrafındaki asteroidlerde kurulacak kolonileri, gökyüzü merdivenlerini, uzay asansörlerini tasarlamaya çoktan başladı.

Princeton Üniversitesi fizikçilerinden Gerard O'Neill, NASA Ames Araştırma Merkezi ve Stanford Üniversitesi'nin de desteğiyle daha 1970'lerde 'uzay kolonisi' tasarımları yapmıştı. Belirli bir yörüngede dolaşacak bu uzay kentleri, küresel bir felaket halinde yaşamın devamlılığını sağlayacak bir çare olarak düşünülmüştü. İnsanlığın uzaya ilk çıkış tarihi olan 1961'den bu yana sayısız uzay yolculuğu yapıldı. Hatta uzay teknolojisi dünyanın yörüngesinde uzay istasyonu kuracak gelişmeyi gösterdi. Uzay turistleri, dünyayı uzaydan seyretmeye bile başladı. Fakat henüz hiç uzay kolonisi inşa edilmedi.

Çünkü bu hayalin önünde hâlâ teknolojik ve ekonomik zorluklar mevcut.

Dünya dışında bir yerde yaşamak için düşünülen yöntemler; “uzay aracı veya uzay araçlarından oluşan bir araçlar topluluğu oluşturarak uzayda kolonileşmek” veya “bir gezegen/uydu/astreoid üzerinde yerleşerek kolonileşmek” olarak iki gruba ayrılıyor.

Uzayda bir koloni inşa etmek, güneş sistemimiz ve Dünya’daki yaşam hakkında daha fazla bilgi edinme imkânı, sonsuz araştırma fırsatı ve sayısız başka sonuç getirebilir. Ancak böyle bir projeyi mümkün kılmak için, tüm disiplinlerden mühendisler, bu kolonilerde yaşamamızı sağlayacak ileri teknolojileri hayal etmek, tasarlamak, üretmek ve test etmek için birlikte çalışmak zorunda.

Peki, bakalım mühendislerin bir uzay kolonisi kurabilmek için öncelikle hangi sorunlara çözüm bulması gerekecek? İşte bunlardan bazıları:

- İnsanlığın, yer çekimi/radyasyon etkisi ve kapalı yerde yaşamanın getireceği negatif fiziksel/psikolojik etkiler ve bunlar gibi pek çok güçlük baş etmesi gerekecek. Yaşanılacak yerdeki hava basıncı, oksijen

miktarı, ortam sıcaklığı gibi etmenler çok önemli olduğu gibi bu yerin insanların yaşamlarını sürdürebileceği büyüklükte olması da şart. Uzayda kurulan istasyonlar için parça parça uzaya gönderilen modüller astronotlar tarafından monte ediliyor. Uzay kolonilerinde kurulumunun da benzer şekilde yapılması; Dünya’dan taşınacak 3D yazıcılardan faydalanılması ve hammadde olarak da gezegende bulunan minerallerin kullanılması planlanıyor.

- Yaşam alanları kurulduktan sonra insanlar için gıda ve su da gerekecek. Başlangıç için bazı sıvıların geri dönüşümü yapılarak tekrar su elde edilebilecekse de kolonide yaşayanların gezegende su kaynaklarını aramak ve gıda üretmek için en kısa sürede çalışmaya başlaması şart. Bilim insanları, en mantıklısının öncelikle çabuk büyüyen salatalık yeşil bitkileri yetiştirmek olduğunu söylüyor. Yani marul, turp, havuç, domates, salatalık ve diğer sebzeler.

- Sistemlerin çalışması için gereken enerjiyi sağlamak yenilenebilir enerji kaynakları bulunması gerekli. Şimdilik en uygun teknolojik yöntem güneş panelleri kullanmak gibi görünüyor.

Elif Bülül

KARALARIN YEŞERMESİ VE ÇİÇEKLERİN OLUŞUMU

Geçtiğimiz sayıda karaların yeşermesi uzun ve maceralı bir hikâyedir demiştik. Bu sayımızda bu konuya devam edeceğiz. Eğrelti ormanlarının başına neler geldiğini ve onlardan bize kalan Ginkgo ağaçlarından bahsedeceğiz. Doğada çiçeklerin nasıl oluştuğunu anlatacağız. Eee hadi artık, başlayalım mı?

Çatal eğreltiler yeni ortamlarına uyum sağlayacak şekilde çeşitlenmişti. Atkuyrukları, ayıpençeleri ve eğrelti otları denilen bitki sülalelerini yetiştirmişlerdi. Bu üç büyük sülale ne yazık ki büyük felaketlere uğradılar. Yeryüzü yine sallanmaya, volkanlar püskürmeye başlamıştı. Karalar çöküyor, alçalıp yükseliyordu. Denizler kabarıyor, yükselip karaları basıyordu. Sonra yine çekiliyordu.

Kuzey yarım kürede gelişmiş olan eğrelti ormanları yere gömüldü. Üzerleri taş ve kaya tabakalarıyla örtüldü. Yeraltında yarı yanarak kömür haline geldiler. Bugün taş ya da maden kömürü dediğimiz, işte eğrelti ormanlarının kömürleşen artıklarıydı. Eğrelti ormanlarının gömülmesiyle çoğunun nesilleri kurudu ama kurtulanlar da oldu. Kuzey yarım kürede iklim değişti, kuraklaştı. Kutuplardan gelen soğuk hava dalgasıyla biraz daha soğudu. Islak toprak, nemli ve ılık hava isteyen bitkiler artık oralarda yaşayamazdı.

Bugün gördüğümüz eğrelti otları iki yüz milyon yılı aşarak zamanımıza ulaşmıştır. Afetten

Çin'de bulunan bin dört yüz yıllık Ginkgo ağacı

kurtulup kurağa, sıcağa, soğuğa direnebilenler evrimleşerek tohumlu türler üretti. Bunların bir kolundan çam, köknar, ladin, ardıç, porsuk vb. iğne yapraklı türedi.

Ginkgo ağacını tanır mısınız? İstanbul'da eski köşkerin, boğazdaki yalıların bahçelerinde pek güzelleri var. İğne yapraklıların bir akrabasıdır. Beş yüz bin yıl öncesinde dünyamızda büyük ormanlar halindeydiler. Buz Devri'nde maruz kaldıkları felaketler yüzünden yok oldular. Onlardan kalanlar Ginkgo ağacıdır. Dünyanın en eski ağaçlarından. Asıl vatanı Çin'dir. Sonra Japonya'da kendi kendilerine yetişir olmuşlar. On yedinci yüzyılda Hollanda ve Avrupa ülkelerine getirilmişler. Oradan da İstanbul'a. Eski İstanbullular ne ince zevkli, tabiat sever insanlarmış. İzmir, Ankara, Trabzon'da az sayıda bu ağaçtan bulunmaktaymış.

Sığırcık kuşu

Yabani sarı çiçekler, bahar zamanı, Kartepe, Kocaeli

ÇİÇEĞİN BİTKİLERİN KARA HAYATIYLA İLGİLİ BİR İÇADI OLDUĞUNU BİLİYOR MUSUNUZ?

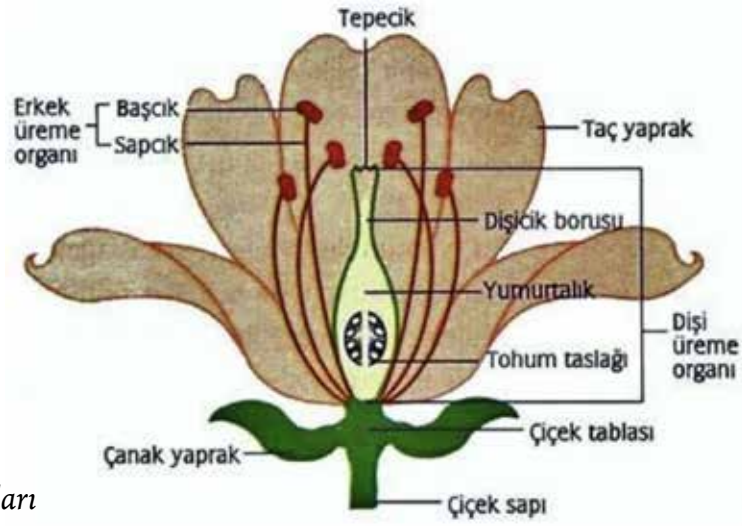
Şimdi bir anlığına gözlerinizi kapayın ve şunu hayal edin! Bir gece önce yağmurdan ıslanmış toprakların üzerindesiniz. Havada mis gibi taze ot ve toprak kokusu var. Etrafınızda büyük şamatayla geçen sığırcık kuşları, vınlıyarak çiçekten çiçeğe konan arılar ve sinekler var. Sanki bir şölene katılacaklarmış gibi geçip gidiyorlar. Ağaçların ve çalılarının dalları çiçekle donanmış. Doğa bir düğün eviymiş gibi süslenmiş. Hepsisi de pek keyifliler. Karaların yeşermesini anlatırken çiçeklerden hiç bahsetmemiştik. Sahi ya! Çiçekler acaba nasıl oluştu?

Eğrelti otu ve üzerindeki spor kesecikleri

Eğrelti otları suyun içinde yaşadığı eski dönemlerinde, kendi nesillerini devam ettirmek için bir yöntem bulmuşlar. Yapraklarının altında ismi spor olan keseciklerde yavru hücrelerini saklamışlar. Her bir spor büyüdüktan sonra ait olduğu bitki türünün bireyi haline gelmiş. Bir hücrenin birçok hücre doğurabilmesi elbette bir ilerlemeymiş. Böylelikle üreme hızlanmış olur, değil mi? Bu aynı zamanda güvenlik tedbiriymiş. Çünkü sporların bir kısmı çimlenmeden önce ve sonra telef olursa, geri kalanı sağ kalır. O zaman bitkinin nesli sürekli olur. Şimdi bile karalarda yetişen türlerin yapraklarının altına bakarsanız, kahverengi nokta kabarcıklar görürsünüz. Bunlar spor keseleridir. Yırtılınca içlerindeki savururlar. Islak, nemli, sulak yerlerde çimlenirler. Yosun gibi bitkicik olurlar. Bunlar eğrelti otunun eşeyli üreyecek dölü (yavrusu) olurlar. Bitki ıslandığında erkeğeşey (cinsiyet) hücresi organından çıkıp yüzmeye başlar. Dişi organının yumurta hücresini döller. Yani yumurtayı içinde canlılar oluşabilecek tam bir hücre haline getirir. Bu da büyüyerek yaprakların altındaki spor kesesi oluşturan başka bir bitkiyi meydana getirir. Böylelikle türlerini devam ettirirler. Bizim eğrelti otları milyonlarca yıldan beri karada yaşadıkları halde su içinde geliştirmiş oldukları üreme özelliklerini yitirmemişler.

Ne yazık ki, karalarda her bölge sulak

Çiçeğin yapısı ve kısımları

değildir. Yağışların az olduğu yerlerde eğrelti otlarının üremesi zordur. Bundan dolayı suya bağlı kalmadan hayatta kalabilecek yeni bitki çeşitleri üretmeyi tasarlamışlardır. Eğreltiler, eşey organlarında değişiklikler yapmışlardır. Onları yerden alıp dallarına kaldırmışlardır. Böylece tohum tutan çiçekli bitkiler yetiştirmişlerdir. İşte böylelikle çiçek, bitkilerin kara hayatıyla ilgili bir icadı olmuştur.

Bakar mısınız etrafınızdaki çiçeklere? Hepsinin rengi ve biçimi başkadır. Buna rağmen ortaklaştıkları yapıları vardır. Alt tarafında çanak, üstlerinde göz alıcı taç yaprakları var. Bunların ödevleri çiçeği genç gonca iken soğuya, sıcağa, kara, yağmura karşı korumaktır.

Taç yapraklarının üstünde başları şişkince duran, bir sıra iplikli püskülü vardır. İplikli püsküllü şeyler birer torbadır. Bunlar çiçeğin erkek eşey organıdır. Yırılınca içlerindeki hücreler dışarı toz gibi savrulur.

Çiçeğin ortasında bir sürahiye andıran alt tarafı şişkin, boynu ince ve uzun, tepesi yassıca bir şey daha vardır. O da çiçeğin dişi organıdır. Buna meyve (tohum) taslağı deniyor. Döllenme olması için çiçek tozlarının meyve taslağına gelmesi ya da getirilmesi lazımdır. Bu olaya tozlanma diyoruz. Döllenmeden sonra meydana gelecek meyve tohumları

yumurtalık kısmında oluşur. Meyvelerin içindeki çekirdekleri hatırlayın. İşte onlar hep tohumdur.

Her bir ağacın ya da bitkinin çiçekleri elbette birbirine benzemezler. Basit ve ilkel yapıda olan ilk çiçekten günümüze kadar milyonlarca yıl geçmiştir. Yüz elli binden fazla tohumlu bitki yani çiçek çeşidi türemiştir.

Çiçek tozları dişi organlara nasıl ulaştırılacaktı? Tabii ki hava akımlarıyla ve rüzgârlar yoluyla olacaktı. Ne kadar fazla havada kalırsa, dişi çiçeğe rastlama ihtimali o kadar büyük olacaktı. Çünkü bunların havaya dağıldıktan sonra hedefine ulaşması tesadüfe bağlıdır. Bir kısmı ödevini yapamadan çürür gider. Bunun önüne geçebilmek için çiçek tozlarını hem hafifletmişler hem de yanlarına minik balonlar takmışlar.

Tozlanmayı sağlayanların arılar, sinekler, kelebekler, çeşit çeşit böcekleri olduğunu da unutmayalım. Çiçeklerin üzerine gidip gelmeleri boşa değildir. Böceklerin tohumlu bitkilerle yaşıt olduğunu biliyor muydunuz? Bir sonraki sayımızda çiçeklerin onların ilgisini çekebilmek için kendilerini nasıl değiştirdiklerinden, evrimleştiklerinden bahsedeceğiz. Tohumun kara hayatındaki yerini anlatacağız. Yeni sayımızda buluşmak üzere.

Sevin Sezgin

MEVSİMLER

Bir yılda dört mevsim var.
İlkbahar yaz sonbahar kış.
Her biri doğanın döngüsü
Güneşin eşsiz gücü.

Baharda açar çiçekler
Gelincik, papatya, laleler.
Yeşillenir tüm doğa
Uçuşur renkli kelebekler.

Ekinler boy verir tarlalarda
Asmada sarı üzüm, dallarda kiraz.
Çiftçinin emeği ter olur alınında,
Yazın üretkendir toprak ana.

Güneşin yedi rengi düşer yeşil tepelere.
Kurumuş yapraklar uçuşur esen yelle.
İslanır gözleri doğanın
Veda ederken sonbahar yaza.

Uğulduyor sert bir poyraz
Üşütüyor dallarda minik kuşları.
Kardan adam, kartopu
Sevindirir kışın çocukları.

Nalan Yılmaz

SİMAY'IN YOLCULUĞU

Simay, tarçın, zencefil ve elma kokusuna dikkat kesildi. Koku yatağın altından gelip odasına yayılmıştı. Sürünerek yatağın altına girdi. Duvar dibindeki delikten süzülüp arkadaşı fare Zika'nın evine geçti. "Mis gibi kokuyor. Bunu sen mi yaptın?"

Simay hem konuşuyor hem de adım adım masanın üstünde duran keke yaklaşıyordu. Zika, "Evet ben yaptım," derken onun eteğindeki yırtığı gördü, "Nasıl oldu böyle?" diye sordu merakla.

"Düşüm," diye yanıtladı Simay. "Annem görünce çıldırdı. Yok, o elbiseyi bayram için dikmişim ama ben sabırsızmışım. Hemen giymişim... Üstelik bisiklete binmişim... Söylendi durdu. Off! Bu halleri beni deli ediyor."

"Süt içer misin?" diye sordu Zika.

"Evet, çok açım! Ama kek de isterim."

"Olmaz. Onu ancak yolcular yiyebilir ve yiyen kişiyi ihtiyaç duyduğu yere götürür."

"Çok saçma! Hiçbir yere gitmeyeceğim. Burada oturup bir dilim kek yiyeceğim."

"Sıradan bir kek değil o," dedi Zika sabırla.

"Amma da uzattın. Kek iss-tii-yoo-ruum! Sen de annem gibi çıldırtma beni!"

Ona bir dilim ekmek uzattı Zika.

"Al bunu ye, tepemin tasını attırma!" Sinirlendiğinde kuyruğu sağa sola hızlı hızlı sallanırdı. Simay bunu gördü ama

oralı olmadan devam etti konuşmasına.

"Madem kek yiyemiyorum ben de eve giderim."

"Gidersen git," dedi, umursamaz bir şekilde. Küçük kız beklemiyordu bu yanıtı. Kekin tadına bakmaya kararlıydı. İçinden, "O inat ediyorsa ben de ederim," diyerek kalmaya karar verdi.

"Tamam, şuna ne dersin? Nereye gideceğimi kek söylesin. Hadi hemen bir dilim ver."

Zika, bir dilim kesti. Tabağa koydu. "Yavaş yavaş yemelisin. İyice çiğnemenen lokmaları yutma. Yerken konuşma. Aksi takdirde işler yoluna girmez."

İşler yoluna girmez de ne demek, diye söylendi içinden Simay. Yine de keki yediğinde neler olacağını merak etmeye başlamıştı. Lokmalarını yavaş yavaş çiğnedi.

Gideceği yeri Zika biliyor muydu? Geri nasıl dönecekti? Ya yolu kaybederse? Ya annesini bir daha göremezse?

Kalbi küt küt atıyordu. Acaba nereye gidecekti?

Kekten ısırıkça kendini daha iyi hissediyordu. Endişeleri azalmıştı.

Kalbinin sesini duydu ilk kez: "Anneciğim,

nasıl da kırdım seni, çok üzgünüm,” diyordu. Şaşırdı. Kendisi susunca konuşan bir ses vardı demek içinde. Annesine kızgınlığının yerini pişmanlık almaya başlamıştı. Kekten bir lokma daha ısırıldı. Şimdi akli yalnızca annesindeydi.

“Biliyor musun Zika? Annem bu elbiseyi dikmek için günlerce uğraşmış ve ben onu dinlemedim.” Gözleri dolmuştu, yutkundu. “Bilmez miyim? Bayram hediyeledi elbise. Görmeyesin diye geceleri sen uyuduktan sonra dikti hep.”

“Peki, niye istediğim zaman giyemiyorum?” “Bayramlar özel günlerdir küçük hanım. Yeni giymek şart değildir ama düzgün ve temiz olmaya özen gösteririz hepimiz. Hadi şimdi bir lokma daha ısır ve çiğnerken acele etme,” dedi yumuşak sesle.

“Hani kek beni yola çıkaracaktı Zika. Yalancısın sen! Bak hâlâ buradayım,” diye bağırdı Simay.

Zika'nın kuyruğu yine hızlı hızlı sallanmaya başlamıştı.

“Yola çıktın bile küçük hanım,” dedi sabırla. “Annenle buluştun. Onunla konuşmaya başladın. Ben içeriye gidiyorum. Yalnız kalmaya ihtiyacın var. Hazır olduğunda odana dönersin.”

Olanları bir kez daha düşündü Simay. Duvardaki delikten geçip odasına süzüldü. Annesini çok özlemişti. Evin içinde onu buldu.

“Anneciğim, bir daha sana hiç bağırılmayacağım. Çok üzgünüm,” dedi. “Canım kızım,” dedi annesi onu kucaklarken. “Sen de haklıydın. Elbise sanaydi, bekleyemedin ve giydin. Üzmek istemezdim seni.”

Her şey tatlıya bağlanmıştı işte. O kekin tarifini Zika'dan isteyip annesine verse iyi olacaktı.

Esen Soydan Can

BEYOĞLU- 2092

Bir gün başımıza bunun geleceği belliydi. Asil kaç kere sert şut atma diye uyardı ama onu dinleyen kim? Şimdi kim alacak o topu Kocaburun'un balkonundan? Ahh Ömer ah! Cadının balkonuna attığın o top, teyzemin aldığı doğum günü hediyem olmasa o bahçeye adım bile atmam.

Bu arada size kendimi tanıtmayı unuttum. Adım Ender. On iki yaşındayım. Beyoğlu'nda Korsan Çıkma Sokağı'nda yaşıyorum. Cesur Beşliler Takımı'nın lideriyim. Ben, Ömer, Asil, Nazlı ve Mısra. Hem mahalle hem sınıf arkadaşlarıyız. Tüm yazı sokakta oyun oynayarak geçirdik. Yakan top, istop, körebe... En çok da futbol. Mahalle takımının da gol kraliyim.

Ömer'in attığı o sert şuta kadar her şey yolundaydı bugün. Beş gol atmıştım karşı takımın kalesine. Şimdi de biz takılmıştık Kocaburun'un ağına. Cadı Kocaburun, geçen ay taşındı bu eve. Ev dediğime bakmayın. Resmen köşk. Hatta perili köşk. Taşındığından beri sadece bir kez gördük onu. Bahçede siyah elbisesiyle kocaman bir kafa ve yüzünün ortasında da karga bir burundu gördüğümüz. Bu yüzden ona Cadı Kocaburun adını verdik.

Bronzdan yapılmış kapıya sessizce yaklaştık. Topu Ömer attığına göre balkona da o çıkmalıydı. Ayağının cezasını böyle çekmeliydi yamuk şut kralı. Demir parmaklıklara tutunup kendini yukarı doğru çekti. Koşarak balkonun diğer ucuna gitti. Topu almak için eğildiği sırada dengesini kaybetti ve içeri açılan kapıya doğru düştü. Taaak.! Şutları ne kadar sertse kafası da öyle olmalıydı.

"Hey çocuklar! Burası ha-ha-ha- rika! Vay canına! Kimse var mı? Huhuuu, Bayan Kocaburun! Selam.

Ben Ömer. Kimse yok mu?" İçeriden Ömer'in sesini duyuyorduk ama o bizi duyamayacak kadar meşguldü.

Durmadan "Vay canına! Süper!" deyip duruyordu. Takımın ortak kararı ile hepimiz teker teker tırmandık balkona. Önce topumu Ömer'in elinden aldım. Bir daha sokağa çıkarır mıyım onu?

İçerisi gerçekten de olağanüstüydü. Adeta bir laboratuvarı andırıyordu burası. Çeşitli boylardaki deney tüplerinde kaynayan renkli sular buhar çıkarıyordu. Cam kavanozlarda bitkiler, böcek fosilleri... Gerçekten de Kocaburun bir cadı olmalıydı. Sihir yapan bir büyücü. "Şuna bakın arkadaşlar. Ne kadar ilginç değil mi?"

Mısra elinde tuttuğu saati havaya kaldırarak gösterdi. Kapaklı saatin önünde bir dünya haritası vardı. Üzerinde bugünün tarihi yazıyordu. 01.11.2022- BEYOĞLU

"Papirüs, sen misin kızım? Annen yanına geliyor pisicik."

Nasıl yani! Kocaburun'un sesi olmalı bu! Ne yapacağımızı şaşırılmıştık. Mısra elindeki saatle kalakalmıştı. Kapağını kapatayım derken yere düşürdü.

"Ne düşürdün yine Papirüs? Uslu uslu anneni bekle pisicik. Geliyorum."

Saati hızlıca yerden aldığı sırada bir toz bulutunun içinde kaldık beşimiz de. Hortuma dönüşen güçlü rüzgâr bizi havaya kaldırdı. Olanca gücüyle esip döndürdü, döndürdü... Gözlerimi açtığımda sırt üstü yerde yatıyorduk. Çamur gölünün ortasında yüzüyor gibiydik. Balçık yüzünden ayağa çok zor kalkmıştık. Az önce Kocaburun'un evindeydik. Şimdi neredeydik! Şaşkın şaşkın etrafımıza

bakındık. Gri gökyüzünün altında yıkılmış bir kent vardı karşımızda. Savaş mı çıkmıştı burada? Yoksa deprem mi olmuştu? Binaların çoğu yıkılmıştı. Etrafta hiçbir canlı görünmüyordu. Ne bir insan, ne ağaç, ne hayvan... Çamura bata çıka yürümeye başladık. “Ahhhh!” diye çığlık atan Nazlı’nın sesiyle irkildim. Çamura bulanmış olan Nazlı’ya el uzatan bir kız vardı yanında.

“Özür dilerim. İstemeden çarptım sana,” diyerek onu yerden kaldırdı.

“Buradaki insan türünün son örneği sen olmalısın!” dedi Ömer kıza. Kız gülümsedi.

“Yakında öyle olacak galiba.”

“Neler oldu burada böyle?” diye sordum.

Kentleri yıllardır yüksek sıcaklık ve kuraklıkla mücadele ediyormuş. Son zamanlarda kıtlık, susuzluk ve salgın hastalıklar baş göstermiş. Bugün de Marmara Denizi dev dalgalarla şehri sular altında bırakmış. Kentteki tüm insanlar yüksek yerlere kaçmış. Köpeğini aramak için geri dönmüş kız. Az önceki telaşı da ondanmış.

“Patya, kentimizde hayatta kalmayı başaran tek köpek. Hayvan nesilleri yok oluyor artık.” diye açıklama yaparken bir havlama sesi duyduk. Koşarak kızın yanına gelen köpek, patilerini omuzlarına kaldırıp kızın yüzünü yaladı. “Dostum Patya,” diye sarıldı kız. İkisi birlikte yanımızdan uzaklaşırken arkalarından bağırdım.

“Adın neydi?”

“Sonsuz.”

“Biz neredeyiz Sonsuz?”

“Korsan Çıkamazı’nda!”

Şaşkınlığımız geçmeden duyduğumuz alarm sesi

ile kendimize geldik. Mısra’nın, Kocaburun’un evinde bulunduğu saat avuçlarının içindeydi. Kapağını açtı ve okudu. “BEYOĞLU-2092”

Telaşla kapağı kapatmaya çalışırken yine tozdan bir hortum çıktı ortaya. Tahmin ettiğin gibi bizi içine alıp savurdu, savurdu... Gözümüzü Kocaburun’un salonunda açtık. Saati hızlıca yerine koyup kendimizi sokağa attık. Saat bizi yetmiş yıl sonraki mahallemize götürmüştü. Bilgisayar dâhisi Asil’in evine gittik takımca. Sonsuz’un anlattıklarını internette araştırdık. Her şeyin nedeni yaşadığımız iklim değişikliğiymiş. Yakın gelecekte bizi böyle acı bir son bekliyormuş. Ömrümün son yıllarını Sonsuz’un ve Patya’nın yaşadığı gibi bir gezegende yaşamak istemiyordum.

Tam bir hafta sonra okullar açıldı. Cesur Beşliler Takımı olarak bisikletle gidip gelmeye başladık. Hatta kampanya bile başlattık okulda. “BİSİKLET KENTİ BEYOĞLU” diye. Müdürümüz kısa sürede bahçeye kocaman bisiklet park yeri yaptı. Belediyeden de destek istedik. Kentimizde uygun olan her yeri ağaçlandırdık birlikte. Bir de her okula yağmur suyu toplama tankları yerleştirdiler. Yaşlanmaktan korkmuyorum artık. 2092’de de Cesur Beşliler Takımı çıkmaz sokakta bisiklet sürüyor olacak.

“Kocaburun’u bir kez daha ziyaret etmeye ne dersiniz arkadaşlar? Zaman saati bakalım bizi nereye savuracak bu kez?” diye sordum Cesur Beşliler Takımı’na okuldan çıkarken...

Yayla Boztaş

BİR KEDİDEN MEKTUP VAR

Sevgili İnsan Dostlarımız;

Ben sokakta yaşayan bir kediyim. Bugün sizlere biraz kendimi ve arkadaşlarımı anlatmak istiyorum. Biz çok zaman önce insanlar tarafından evcilleştirildik ve yaşadıkları her yerde onlarla birlikte olduk. Evcil hayvan adımız da buradan geliyor. Normalde hayvanlar doğada; denizde, dağda, ovada, ormanda özgür yaşarlar. Bizi evcilleştiren bazı insanlar bakmaktan vazgeçip sokağa bıraktığı için adımız sokak kedisi oldu. Değilse biz de ormanlarda yaşardık.

Ağaçların gölgesinde piknik yaparken, yiyeceklerinizin kokusuna dayanamayıp yakınınıza gelen hayvanlara pişirdiklerinizden tattırmak yerine uzaklaştırmak için çok sert yöntemler kullanıyorsunuz. Oysa onların yaşam alanlarını işgal eden sizlersiniz...

Güzel lokantalarda balık, et yerken kendimizden geçip yüzünüze bakışımız, hatta bazen patimizle dizinize dokunmamız arsızlığımızdan değil insan dostlarımız; açlığımızdan... Biz de elimizdeki parayı balıkçıya, kasaba verip ondan yiyecek alabilseydik gelip masanızda sizi rahatsız etmezdik. Üstelik yemek yerken sizden bir şeyler isteyen yalnızca biz miyiz? Yanınıza gelen, gözünüzün içine bakan, yardım isteyen insanlar yok mu?

Dilinizi bilmiyorum, sorunlarımızı anlatamıyoruz. Bazen verdiklerinizi ağzımızla taşıyıp yuvada aç aç bekleyen küçücük yavrularımıza götürürüz. Biz gidene kadar, bir saldırıya uğramamış, zehirlenmemiş, bir arabanın altında kalmamışlarsa eğer. Doğada da hep böyle değil midir? Anneler yavrularını doyurmak zorundadır. Kendinizi düşünün. En iyisi hayvanlar alemini gösteren belgeselleri izleyin, bizi daha iyi anlarsınız.

Biz de bu kadar çok üreyip, aç, susuz, horlanarak, sokaklarda yatmak, soğukta donmak, güneşte yanmak istemiyoruz. Siz insanlar dünyaya daha az çocuk getirme bilgisine sahipsiniz. Biz ise bu konuda tamamen içgüdülerimizle yaşıyoruz. Keşke birileri öğretse de her yıl iki üç kez doğurmasak, yavrularımızı doyurmak, büyütmek için bu kadar zorluk çekmesek.

Doğum yaptığımız zaman yavrularımızı koyacak güvenli bir yer bulmak için onları ağzımıza alıp kaç kez taşındığımızı bilerseniz çok üzülürsünüz. Sığındığımız bahçe köşelerinden, balkon altlarından bizi istemeyen bazı insanlar küçücük canlarımızı hiç düşünmeden dışarı atar, kimileri de üstümüze su sıkarak. Hiç unutmam bir keresinde ıslanan yavrularımı ısıtmak için bir gün üstlerinden kalkmamıştım.

Aslında size bazı insanların yaptığı kötülükleri yapmıyoruz. Ormanlarınızı

yakmıyor, sokaklarınıza çöp atmıyor, denizlerinizi kirletmiyor, paranızı, malınızı çalmıyoruz. Eğer kapınızı açık bıraktıysanız ve biz de açsak dayanamayıp balığınızı, etinize ortak olabiliriz. Bunun dışında kasıtlı hiçbir suçumuz yok... Bütün kaybınız yiyeceğinizin bir parça azalması o kadar. Aynı dünyayı paylaşan canlılar olarak sizin de bize karşı bazı sorumluluklarınız olduğunu düşünürseniz bize hak verirsiniz.

Sevgili insan dostlarımız; yavrularımız varsa, onları korumak için her şeyi göze alırız. Hırçınlaşır, saldırgan olabiliriz. İnanın size hiçbir düşmanlığımız yoktur. Aslında biz kediler barış sever canlılarız, sizlerle yaşarken de çok mutluyuz.

İnsanlar, etini, yumurtasını, sütünü tükettiği; yününden, derisinden yararlandığı hayvanları sokağa atmıyor. Oysa biz evimiz, sahibimiz varken bir anda sokakta buluyoruz

kendimizi. Acaba bizden yarar sağlayamama düşüncesiyle mi yapıyorlar bunu? Size yumuşacık sürtünmemiz, okşadığınız zaman mırıltılarla yanıt vermemiz, kucağınızda uyumamız ruhunuzu rahatlatan bir yarar değil mi?

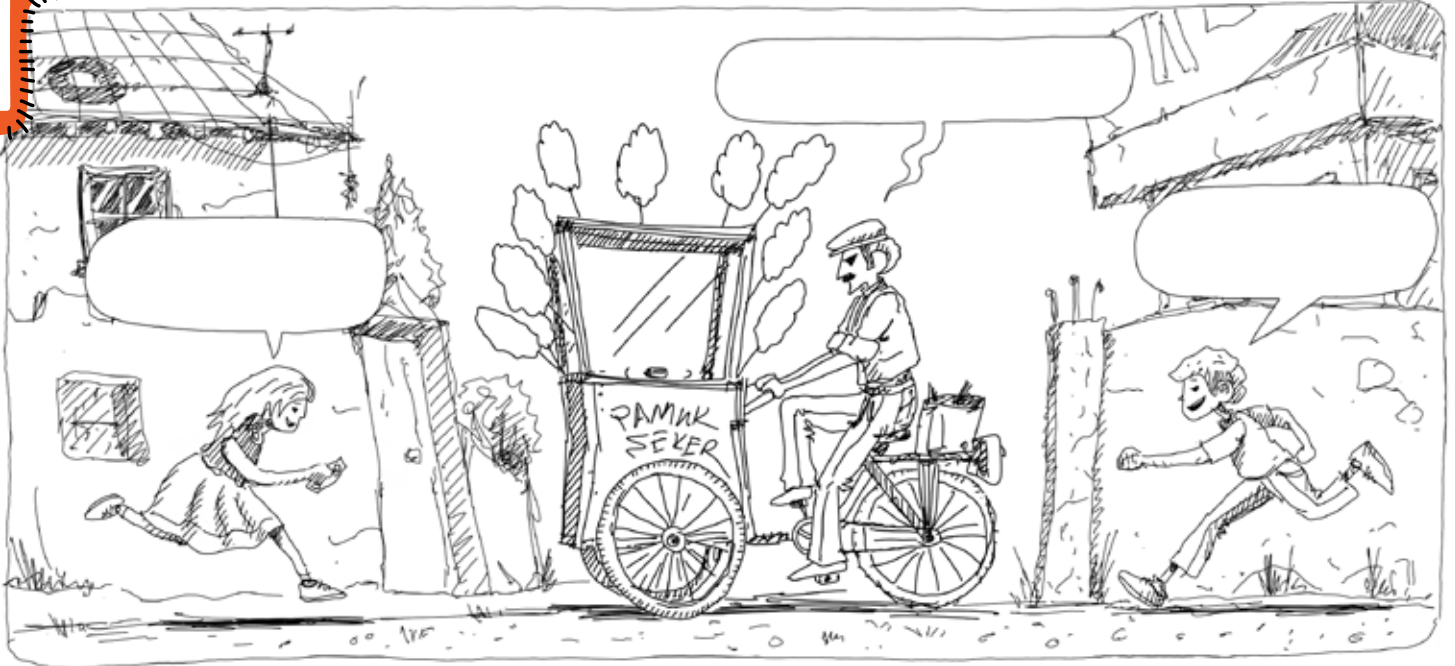
Araştırırsanız kediler için yazılan öyküler, romanlar, şiirler; çizilen resimler, yontulan heykeller göreceksiniz, bütün ünlü yazarların, ressamların kedileri olduğunu da öğreneceksiniz.

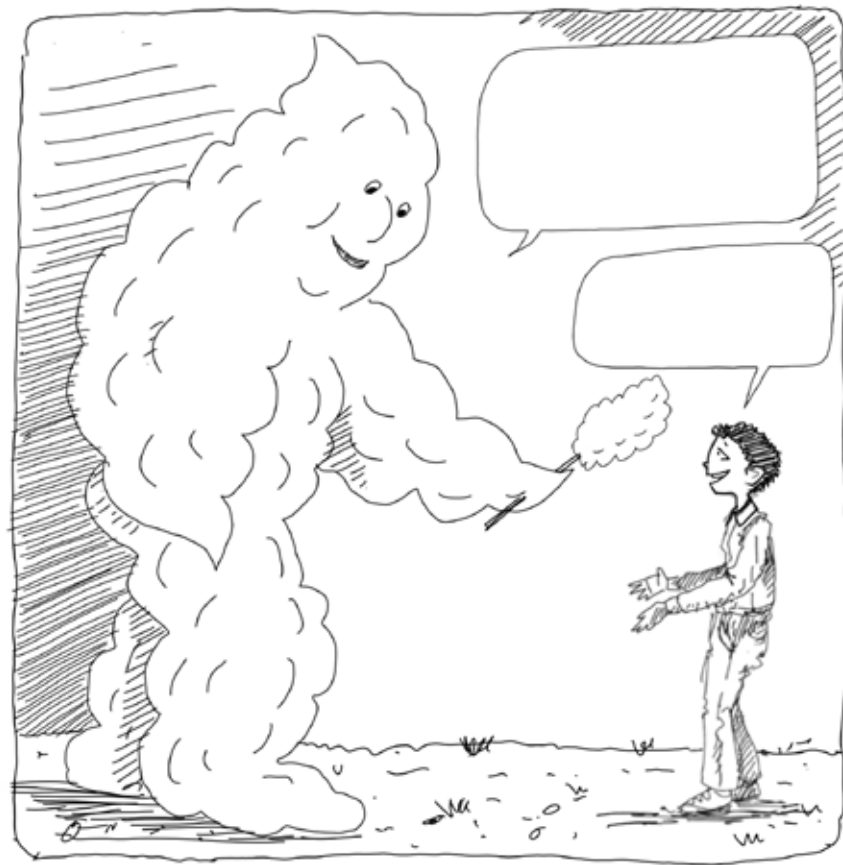
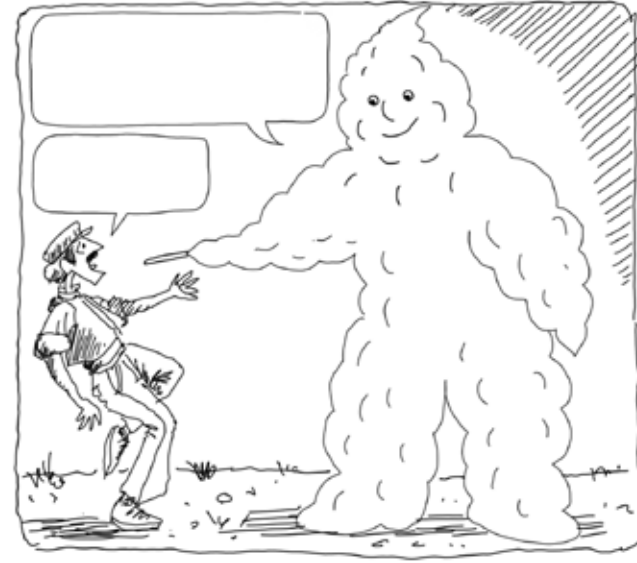
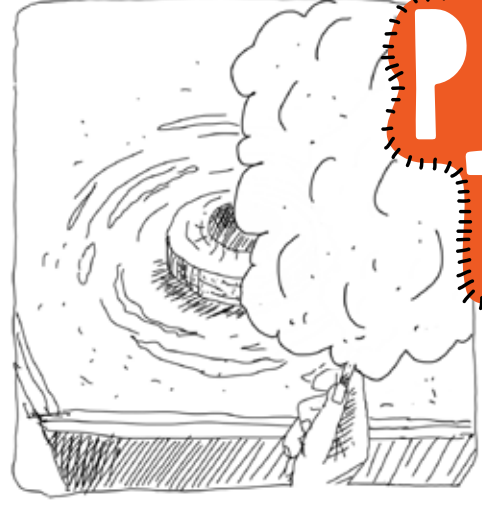
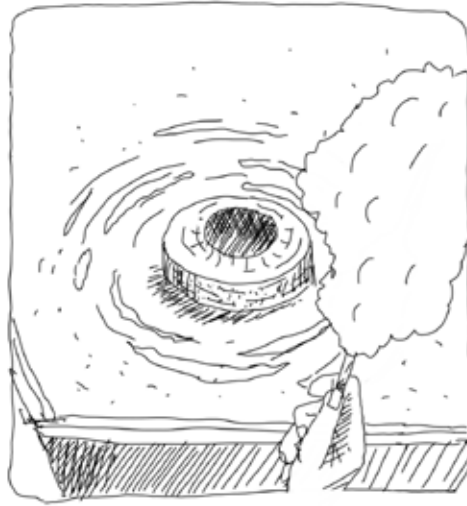
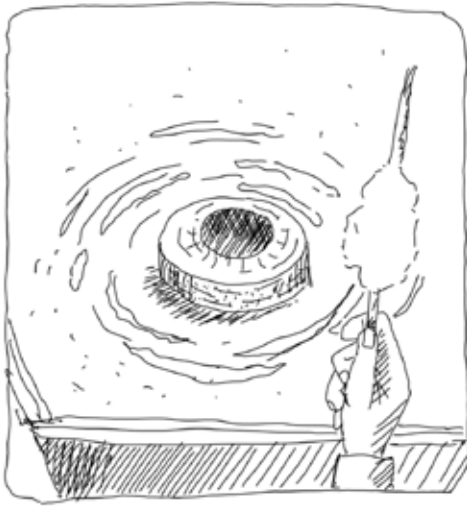
Çok eski çağlarda yaşayan cinslerimiz tanrıçalarla bir tutulurdu. O zamanlar efsanelerde yer alan, sevilen, kutsal sayılan hayvanlardık. Şimdi adımız sokak kedisi.

Sevgili insan dostlarımız, arkadaşlarınıza hayvan sevgisini anlatın ve göreceksiniz o zaman dünyamız sevgi dolu bir yer olacaktır.

Balonları Sen Doldur

Resimleyen: Hasan Karaca

Sülbiye Yıldırım

GAZETENİN SERÜVENİ

İnsan meraklı, öğrenmeye istekli bir varlıktır. Çevresinde olan biteni bilmek, olaylardan haberdar olmak ister. Bunun için de değişik yollara başvurur. Kitap ve gazete okur, televizyon izler, seyahat eder. Bütün bu eylemler, bilgisini, deneyimini artırmasına yardımcı olur. Daha iyi yaşam sürmesini sağlar.

İnsanın, gelişmek için gösterdiği çabalarının en önemli yardımcısı kitap ve gazetelerdir. Gazete, ülkemizde ve dünyada olup bitenleri öğrenmemizi sağlayan önemli bir haberleşme aracıdır. Amacı güncel olaylar hakkında bilgi vermektir. Türk Dil Kurumu'nun sözlüğü gazeteyi şöyle tanımlar;

“Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için, yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın. Bu yayının yönetildiği, hazırlandığı, basıldığı yer.”

Tanımından da anlaşılacağı gibi gazete, kâğıt üzerine basılan yazılı bir yayım aracıdır. Zihinlerimizde basılı kâğıdı çağrıştırırsa da gazete benzeri haberleşme araçlarına, kâğıdın bulunmasından çok önce rastlanmaktadır.

Mısır'da bulunan, 3400 yıl önce yazılmış tabletler ilk haberleşme belgeleridir. Yıllık

önemli olayların yazıldığı tabletlerin benzerine Babil’de de rastlanmıştır. Çinliler de Milattan Önce (M.Ö.) 911 yılında, gazete sayılabilecek düzenli yayınlar yapmışlardır. Bu saydıklarımızın yanında Acta Diurna, bugün anladığımız anlamdaki ilk gazete olarak kabul edilir. M.Ö. 59 yılında günlük olarak yayınlanan Acta Diurna bir duvar gazetesidir. Adı, günlük olaylar anlamına gelmektedir. Haber toplayıcıları, haberleri elle yazan yazıcıları olan yaygın bir gazetedir. Okumayı bilmeyenler için alanlarda sesli okunmakta, önemli kişilerin evlerine gönderilmektedir.

Gazetenin öncülerinden sayılan ilk örneklerden biri de Avvisilerdir. Bunlar bir çeşit haber mektuplarıdır. 12. ve 13. yüzyılda, ticaret ve kültür merkezi Venedik’te ortaya çıkmıştır. Ekonominin işleyişi hakkında özel bilgiler ve haberler veren önemli belgelerdir. Özel habercileri, yazıcıları ve dağıtıcıları olan bu mektuplar, matbaanın gelişmesiyle birlikte çokça basılıp yaygınlaşmıştır. Avvisiler döneminin en küçük Venedik parası olan 1 Gazzetta’ya alınıp satılmıştır. Zaman içinde haber toplayan ve yayan basın ürünlerine bu Venedik parasından gelen alışkanlıkla “Gazete” ismi verilmiştir.

Matbaa keşfedildikten sonra gazete ve dergiler çeşitlenmiş ve hızla yayılmıştır. 1609 yılında Johann Carolus’un yayınladığı “Relation

aller Fürnemmen und gedencjswürdigen Historien / Önemli ve anılmaya layık olayların muhasebesi” isimli gazete haftalık ilk gazete olarak kabul edilir. İlk günlük gazete ise 1660 yılına yayımlanan Leipziger Zeitung’dur.

Türkçe yayımlanan ilk gazete Vakayii Mısriyye’dir. Osmanlı İmparatorluğu’nun sınırları içinde olan Mısır’da, 1828 yılında yayınlanmıştır. 1831 yılında İstanbul’da yayımlanmaya başlayan Takvim-i Vekâyi ise Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk resmi gazetesidir. Sadece devlet işleriyle ilgili yayınlar yapar. Daha sonra yayımlanan Ceride-i Havadis ilk özel gazetemizdir. Ardından 1860 yılında yayınlanan Tercüman-ı Ahval ve diğerleri gelir.

Gönül Çatalcalı

MERHABA, BEN HAMAM BÖCEĞİ

“Bak sen Hatice teyzeye! O zar zor yürüyen kadın, elinde sineklikle zıplayıp duruyor ortalıkta! Zavallı sivrisinek kardeşim ondan bir damlacık kan alıp karnını doyuracak oysa! Neymiş efendim kaşınıyormuş, kolu bacağı şişiyormuş! Ne yapalım, koca dünyada biz böceklerin yaşama hakkı yok mu yani? Neyse ki tek başıma yerleştim bu eve, kimseye görünmeden dikkatlice geçinip gidiyorum. Kalabalık olursak ilaçlama, milaçlama derken soyumuzu kurutmaya çalışıyorlar yoksa!”

Hamam Böceği bunları düşünürken bir yandan masanın altına bakıyordu iştahla.

“Hatice teyze avcılıktan vazgeçip mutfaktan çıksa da sabah kahvaltısından dökülenleri bir güzel mideye indirsem. Hadi be teyzem, git içeri, televizyonda yemek programlarını izle. İstersen şarkı, türkü programı aç. Ne gezinip duruyorsun romatizmalı bacaklarınla ortalıkta? Bir sivrisinek daha yok edersen boyun mu uzayacak?”

Hah çıktı sonunda, bir koşu şu masanın altına gideyim. Nefis kahvaltı beni bekliyor. Mmm, koca bir parça reçelli krep, mutlaka Kaan düşürmüştür. Annesi çok güzel besliyor onu, yağlı ballı yumuşacık ekmekler yediriyor oğluna. Oh mis gibi kızartılmış kaşar dilimi. Canıma değsin. İşte koca parça yumurta

beyazı, pek de lezzetli. Yaşa Kaan, sen hep döke saça ye oğlum!

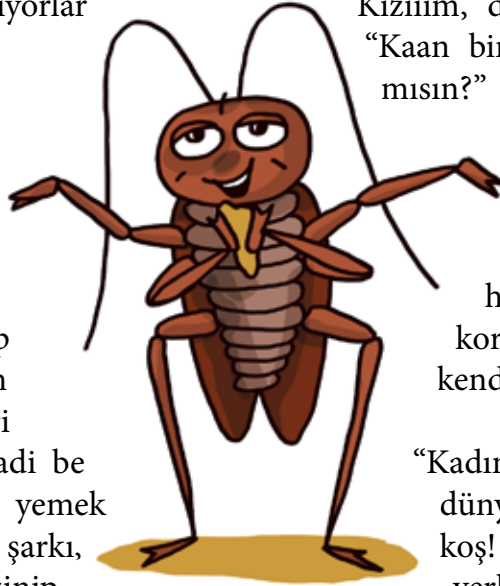
Hay Allah, tam masanın altından çıkacakken Selma abla girdi mutfağa!

O da ne?

Elinde faraşlı süpürge! Acilen mutfaktan uzaklaşmam gerek. En iyisi, şimdilik şu dolabın arkasına sığınmak.”

Selma masanın altını süpürürken,

“Kızıım,” diye seslendi Hatice Hanım, “Kaan bir şey istiyor galiba, bakar mısın?”

Selma elindekini bırakıp odaya koşunca dolabın arkasından hızla çıktı hamam böceği, koridoru geçip banyoya attı kendini.

“Kadınların işi zor valla bu dünyada! Oraya koş buraya koş! Oooo yine bir sürü saç var yerlerde, kızıl. Selma ablanın besbelli. Boyalı olduğu için sert, tam ağzıma layık. Kıtır kıtır, aynı cips gibi. Şurada da nefis görünen deri parçaları var. Hatice teyze yaşlı ya, derileri pul pul dökülüyor. Oh, onları da yedim bitirdim. Bana dua etsinler, tertemiz ettim banyoyu.

Geçende sivrisineklerle konuştum, onlar yemek konusunda pek seçici. Erkekleri her tür sıvıyla, dişileri yumurtalarının olgunlaşması için kanla besleniyormuş. Biz hamam

böcekleri aklınıza gelebilecek her şeyi yeriz, dedim de şaşırdılar. Susuz en çok bir hafta yaşadığımızı ama su varsa yiyecek olmasa da aylarca hayatta kalabildiğimizi söyledim. Tabii zalim bir terliğe yakalanmadığımız sürece... O zavallıkların ömrü ise en çok yedi günmüş! Hatice teyzenin sinekliğinden uzak durmak koşuluyla! İşte, Ahmet abi tıraş olurken her yere dökmüş saçmış suları. Kendisi silmeyecek yerleri ya! Ohhh neyse, kana kana içtim, canıma değsin.

En zor zamanlarım, ayda bir büyük temizlik günleridir. Keskin gözlü Ayşe ablaya görünmemem gerekir o zamanlarda. Banyo tezgâhının altındaki köşede uyurum bütün gün, her yanım, antenlerim bile tutulur. Ayşe abla kapıdan çıkarken ben özgürlüğüme kavuşurum.”

O sırada Kaan ağlamaya başladı.

“Eyvah, tuvaleti geldi galiba oğlanın. Yatak odasına geçeyim bari. Hem sıcaktır orası. Aydınlığı sevmem ama ısınırım azıcık, kaloriferleri yakmıyorlar artık bahar geldi diye. Ben üşümüşüm kimin derdinde?” diyerek duvar dibinden hızla yatak odasına gitti bizim hamamböceği.

Yatağın altında bir kâğıt parçası görünce gözleri parladı. En sevdiği yiyeceklerdendi kâğıt. Kıtır kıtır pek lezzetliydi.

“Çok düzenli bir kadın Selma abla, odayı toplamış, pencereyi azıcık açmış havalandırmak için. Epeyce girmez buraya, güneşleneyim biraz,” diyerek perdenin arkasındaki duvara tırmandı, pencerenin pervazına çıktı. Küçük sinek ölülerini yiyip bitirdikten sonra gerindi.

“Oh, kemiklerim ısındı valla.”

Sokak kapısı çalındı. Selma koşup kapıyı açtı.

“Hoş geldin Demetciğim.”

“Miyavvv!”

“Ah Pamuk da gelmiş, geçin, geçin!”

“Eyvah, yan komşu Demet ve kedisi!” dedi hamam böceği. “O hınzır hayvan şimdi koklayarak bulur beni, ne yapсам, ne yapсам...” diye düşünürken “Maaavvv” diyerek yatak odasına daldı Pamuk.

Hay Allah, tam ne olacak derken yarıda kaldı öykü. Sizce hamam böceği şu anda ne hissediyor? Siz aynı durumda olsaydınız neler hissederdiniz? Böcekle empati kurmak ister misiniz?

Minik böcekle kedi dost olabilir mi? Dostluk kurmak için türdeş olmak şart mıdır? Bu hikâyede ne olursa çok şaşırsın? Peki, o çok şaşırtıcı öykünün yazarı olmak ister misin? Yanıtın evetse, hemen yazmaya başlayabilirsin. Eğer istersen hikâyeni @kipirticocuk etiketiyle bizimle paylaşabilirsin.

Gülnaz Çağlayan

HAYALİMDEKİ OKUL

Okullar açıldı, ders zili çoktan çaldı. Tatil pek tatlı gelse de artık çalışma zamanı.

Hepimiz farklı okullara gidiyoruz. Kimimiz yarım gün kimimiz tam gün... Kimimiz ormanda kimimiz binada...

Peki dünyadaki tüm okullar birbirine benziyor mu? Hangi özellikleri bakımından ayrılıyorlar? Sizin için değişik okulları araştırdım, gelin birlikte inceleyelim. İşte DÜNYANIN EN İLGİNÇ OKULLARI!

Güney Asya'da yer alan Bangladeş'te de benzer okullar var. "Tekne Okullar" diye adlandırılan yüzen okullarsa küresel ısınma sebebiyle suların yükselmesi halinde çocukların okula devam edebilmeleri amacıyla tasarlanmış. Hatta okullar evlere kadar servis hizmeti de sağlıyor. Hem servis hem de okul, çok iyi değil mi? Trafığe de takılmıyorsunuz.

Bir otoban köprüsünün altı sınıf olarak kullanılabilir mi?

İlk olarak Afrika'ya gidelim, Nijerya'nın Lagos şehrine. Buradaki okullar oldukça sıradışı. Afrika kıyılarında yüzen okullara rastlayabilirsiniz. Bu okullar zemini kötü ve mevsim şartlarına göre su seviyesinin farklılık gösterdiği yerlerde çocukların okula gidebilmeleri için tasarlanmış.

Doğa olaylarının çocukların eğitim hakkına engel olmaması için bulunmuş dâhiyane bir fikir.

Rüzgârlı havalarda nasıl ders yapılıyor olabilir? Ya havalar soğduğunda. Bir hayal edelim.

Elbette! Hindistan'ın Yeni Delhi şehrinde bir otoban köprüsünün altı çocukların sınıfı olarak kullanılıyor. Yoksul ailelerin çocukları gönüllü öğretmenler tarafından eğitim hayatlarına devam ediyorlar. Oldukça zor olmalı. Keşke herkes eşit şartlarda eğitim alabilse.

Şimdi de Çin'in Guizhou eyaletine gidelim. Bu okul mağara içine yerleştirilmiş. Bir süre önce kapatılmış olan okul, yoksul bir bölgede birçok öğrenci için eğitim yeri olarak kullanılmış. Mağara içinde basketbol sahası bile varmış. Teneffüsleri renkli geçmiştir herhalde. Ya siz daha önce bir mağaraya gittiniz mi? İçerisinin ekosu, kokusu, sıcaklığı nasıl olabilir? Zorlukları kadar eğlenceli yönleri de var mıdır?

tasarlanmış. Çimlerde ders yapmak ne de güzel! Siz de çimlerde ders yapma fırsatı yakaladınız mı? Eğer hâlâ cevabınız hayırsa bu dönem bazı dersleri çimlerin üstünde, bahçede yapma fikrinizi öğretmeninize teklif etmelisiniz.

İsveç'te okullar nasıl dersiniz? Evet bölgelere göre farklı okullar olsa da dünyanın en gelişmiş ülkesi olan İsveç'te bir sınıf görüntüsü oldukça rahat ve modern gözüküyor.

Bu yemyeşil görünen alan bir bahçe ya da parktan çok daha ötesi. Çimlerin altına gizlenmiş bir okuldan söz ediyorum. Bu okulda çatılar çimle kaplı. Çocukların temiz hava alabilmeleri ve kendilerini daha rahat hissedebilmeleri için

Davul desem aklınıza ne gelir? Hayır hayır! Bir müzik aletinden bahsetmiyorum. "Gymnasium" diye adlandırılan bu okul Danimarka, İsveç, Hollanda, İsveç, Almanya gibi ülkelerde üniversitelere hazırlanan kişiler için tasarlanmış. Dersler, kocaman camdan bir küp içinde yapılıyor ve bu dersliklere "Davul" adı veriliyor. Bu şekilde çocukların kişilerin kendilerini daha rahat hissetmeleri sağlanıyor.

Sen de hayalindeki okulu düşün, tasarla @kipirticocuk etiketiyle bizimle paylaş. Hadi ne duruyorsun sarıl kâğıda ve boyalara. Serbest bırak aklını, çıksın hayalindeki okul dışarı.

Bir sonraki sayıya kadar ARAŞTIRMACA'da kalın =))

R. Başak
Fındıkçoğlu

Osman Torun

2024 Uluslararası Deve Yılı Olarak Kutlanacak

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu, 2024 yılının tüm dünyada “Uluslararası Deve Yılı” olarak kutlanmasına karar verdi.

Fotoğraf: Osman Torun

Kararla; Dünya’ımızda develerin doğanın korunması, beslenme, iklim ve farklı alanlarda insanlara yaptığı katkılara dikkat çekilmesi amaçlanıyor. 2024 yılı boyunca; develerin yaşam için önemini vurgulayan etkinlik ve projelerin yaşama geçirilmesi bekleniyor. UNESCO, Uluslararası Deve Örgütü (ICO) vb. kuruluşlar da özel yıl kutlaması için hazırlıklarını başlatmış durumdadır.

Kurak ve yarı kurak topraklarda, zor koşullarda yaşayabilen develerin, Dünya’da; Güney Amerika, Afrika, Asya ve Avustralya’da olmak üzere yaklaşık doksan ülkeye yayıldığı tahmin ediliyor. Türkiye’de Çanakkale’den Antalya’ya uzanan kıyı şehirlerinde özellikle Yörük Kültürü’nün etkisiyle develer günümüzde de varlıklarını sürdürüyor. Özel yıl kutlamaları hakkındaki güncel gelişmeleri sosyal medya etiketleri üzerinden takip edebilirsiniz: [#InternationalYearOfCamelids](#) [#YearOfCamelids](#)

Biliyor musunuz?

- 22 Haziran’ın Dünya Deve Günü (World Camel Day) olarak kutlandığını,
- Develerin on güne kadar su içmeden yaşayabildiğini,
- Geviş getiren hayvanlar arasında en az sera gazı salınımına sahip olduğunu,
- Deve yarışları, güreşleri hatta güzellik yarışmalarının yapıldığını,
- Ülkemizde Deve Güreşleri Federasyonu’nun olduğunu,
- Deve sütünün bazı kanser türlerinin tedavisinde kullanıldığını biliyor musunuz?

Haydi yapalım!

- 2024 yılının Uluslararası Deve Yılı olarak kutlanacağı haberini aileniz, arkadaşlarınız, öğretmenleriniz ve tüm çevrenize duyurmaya davet ediyoruz.
- 2024 yılında yaşama geçirmek üzere şimdiden deve konusunda etkinlik, proje, yazı/çizim, obje tasarımı vb. üretip yıl başladığında kutlamaya var mısınız? Ürettiğiniz çalışmalarını; sosyal medya hesaplarınızda #2024uluslararasıdeveyılı ve @kipirticocuk etiketiyle paylaşmanızı rica ediyoruz. Duyarlığınız için çok teşekkürler.

Sen de kendi haberini hazırlayıp sosyal medya hesabında @kipirticocuk etiketiyle paylaşabilirsin. Haberini hazırlarken 3,4,5 ve 6. sayılarımızda yayınladığımız “Haber Hazırlamaca” rehberine bir bak istersen.

Burçak Temel

Oynama

KI
PIR
TI

BENİMLE OYNAR MISIN?

Merhaba genç oyun arkadaşlarım,

Geçtiğimiz iki yıl hepimiz için zor ve hareketsiz geçti biliyorum. Bu süreçte çeşitli uzaktan oyunlar oynamak eğlenceli olsa da; tam olarak ihtiyacımızı karşılamadı değil mi? Evet sizi çok iyi anlıyorum, çünkü ben de öyle hissediyorum. Oyun arkadaşıma dokunmadan elim sende nasıl oynanılır ki! Neyse ki her şey yoluna girmeye başladı. Eee ne duruyoruz, o zaman koşturmacalı, takımca oynanan oyunlar gelsin değil mi?

KURT BABA OYUNU (VERSİYON-1)

Şarkı: “Ormanda gezer iken,

Kurt babaya rastlar iken,

Kurt baba, kurt baba ne yapıyorsun?”

Şarkısı çember olmuş çocuklar tarafından söylenir. Ebe seçilen çocuk çemberin ortasında kurt babadır. Ve soruya örneğin yemek yiyorum, oyun oynuyorum, kelebek kovalıyorum... gibi istediği cevabı bedensel hareketleri ile beraber verir. Ebenin cevabına göre kurt baba taklidi yapılır ve cevap verilir “kolay gelsin, afiyet olsun, kaç kelebek..vb” nidalarda bulunur çemberdeki çocuklar. Ebe en sonunda “sizi yiyeceğim,” diyerek diğerleri yakalamaya çalışır. Çemberdeki çocuklarda dağılıp kaçarlar. İlk yakalanan çocuk kurt baba olur ve oyun baştan başlar.

KURT BABA OYUNU (VERSİYON-2)

Şarkı: “Ormanda gezer iken,

Kurt babaya rastlar iken,

Kurt baba, kurt baba ne yapıyorsun?”

Lider bir ebe seçer ve onu diğer çocuklardan belli uzağa götürür. Diğer çocuklar liderin gözetiminde kendilerine bir renk/şekil seçerler. Çocuklar şarkıyı söylerler ve kurt baba sorularına “karnım çok acıktı, sizin sepetteki yumurtalardan yemek istiyorum,” der. Çocuklardan biri ne renk veya şekil yumurta istersin,” diye sorar. Kurt baba istediği rengi veya şekli söyler. Kurt babanın seçtiği renkteki çocuk kurt babadan kaçarak kurt baba onu yakalamaya çalışır diğer çocuklarda sadece vücutlarını kullanarak yumurtayı kurt babadan korumaya çalışırlar. Yakalanan yumurta kurt baba olur, eğer kurt baba yumurtayı yakalamayı başaramaz ise oyun tekrar aynı kişiyle tekrar eder.

KI PIR TI

Şimdi sosyal medya da kıpır kıpır...

KIPIRTI Çocuk sosyal medyayı da kıpırdattı. Bizi sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilir, dergimizdeki etkinlikleri paylaşabilirsiniz. YouTube kanalımızdan dergi içeriğindeki konularla ilgili videoları izleyebilir, öyküleri sesli dinleyebilirsiniz.

Bizi takip edin, kıpır kıpır yaşayın...

www.eksi18edebiyat.org

www.kipirticocuk.com

kipirticocuk@gmail.com

Kıpirticocuk

kipirticocuk

Kıpirticocuk